

PRIVREDNA
BANKA
SARAJEVO

Izvještaj o
objavljivanju
podataka i
informacija Privredne
banke Sarajevo d.d.
Sarajevo na dan
31.12.2019. godine

Juni, 2020. godine

Oznaka dokumenta: IZVP-FIN-2/20
Verzija: 1.0
Stepen povjerljivost: Javno

Ovaj dokument je namjenjen za javnu upotrebu

Evidentiranje izmjena i kontrole dokumenta

Datum	Verzija	Opis/Komentar	Autor
18.06.2020.	1.0	Prvi nacrt dokumenta	Direkcija za računovodstvo i izvještavanje

Pregledao

Datum	Verzija	Opis/Komentar	Autor
19.06.2020.	1.0.	Dokument	Uprava Banke

Odobrio

Datum	Verzija	Broj odluke	Opis/Komentar	Autor
24.06.2020.	1.0	03-UBO-217/20	Usvojeni dokument	Uprava Banke

Sadržaj

1.	Uvod	5
2.	Osnovne informacije	6
2.1.	Osnivanje i djelatnost Banke.....	6
2.2.	Organizacioni dijelovi Banke	7
2.3.	Uposlenici Banke	7
3.	Vlasnička struktura i organi Banke	7
3.1.	Dioničari koji imaju 5% i više dionica sa pravom glasa	7
3.2.	Članovi Nadzornog odbora i Uprave Banke	8
3.3.	Politike za izbor i procjenu članova Nadzornog odbora i Uprave Banke.....	8
3.4.	Članovi Odbora za reviziju	9
3.5.	Članovi ostalih odbora i učestalost zasjedanja	9
3.6.	Funkcija Interne revizije	10
3.7.	Eksterna revizija	11
4.	Strategija i politike za upravljanje rizicima	11
4.1.	Opis strategija i politika upravljanja rizicima	11
4.1.1.	Kreditni rizik	13
4.1.2.	Koncentracijski rizik.....	14
4.1.3.	Valutni rizik	15
4.1.4.	Kamatni rizik u bankarskoj knjizi	16
4.1.5.	Operativni rizik	17
4.1.6.	Rizik eksternalizacije.....	18
4.1.7.	Rizik finansiranja likvidnosti.....	19
4.1.8.	Reputacijski rizik	20
4.1.9.	Rizik kapitala.....	20
4.1.10.	Testiranje otpornosti na stres	21
4.1.11.	Ostali značajni rizici	21
4.2.	Organizaciona struktura funkcije upravljanja rizicima	23
4.3.	Sistem izvještavanja o rizicima	24
4.4.	Tehnike ublažavanja rizika, kao i načini koje Banka koristi za osiguravanje i praćenje efikasnosti u ublažavanju rizika	24
4.5.	Adekvatnost uspostavljenog sistema upravljanja rizicima Banke u odnosu na njen rizičan profil i poslovnu politiku i strategiju	25
4.6.	Povezanost rizičnog profila Banke sa njenom poslovnom strategijom.....	25
4.7.	Informisanje organa upravljanja o rizicima	25
5.	Kapital i adekvatnost regulatornog kapitala	26
5.1.	Regulatorni kapital	26
5.2.	Kapitalni zahtjevi i adekvatnost regulatornog kapitala	27
5.2.1.	Kapitalni zahtjev za kreditni rizik (standardizovani pristup).....	27
5.2.2.	Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike (standardizirani pristup).....	28
5.2.3.	Kapitalni zahtjev za operativni rizik.....	28
5.3.	Izloženost prema Kreditnom riziku	29
5.3.1.	Definicija pojmova i metode za izračun	29
5.3.2.	Pregled ukupnog iznosa izloženosti Banke	31
5.3.3.	Geografska podjela izloženosti po značajnijim područjima, prema kategorijama izloženosti	32
5.3.4.	Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti i prema kategorijama izloženosti.....	33
5.3.5.	Podjela izloženosti prema SME.....	34
5.3.6.	Podjela djelatnosti prema SME	35
5.3.7.	Podjela izloženosti prema grani privrede.....	36

5.3.8.	Vanbilansne izloženosti i spravke vrijednosti za vanbilansne izloženosti.....	37
5.3.9.	Prikaz promjena u ispravkama vrijednosti tokom perioda.....	38
5.3.10.	Korištenje kreditnog rejtinga	38
5.3.11.	Pregled izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite	38
5.4.	Stopa finansijske poluge	39
6.	Likvidnost.....	40
7.	Vlasnička ulaganja Banke	42
8.	Kamatni rizik	42
9.	ICAAP i ILAAP	44
10.	Politika naknada.....	45
11.	Prilog 1.....	48

1. Uvod

Privredna banka Sarajevo d.d. Sarajevo (u daljem tekstu Banka) priprema Izvještaj o objavljivanju podataka i informacija banke (u daljem tekstu: Izvještaj) sa stanjem na dan 31.12.2019. godine i za godinu koja se završila na taj dan. Izvještaj je dostupan na internet stranici Banke (<https://www.pbs.ba>).

Iznosi u ovom Izvještaju su iskazani u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno.

Izvještaj pruža zainteresovanoj strani mogućnost da dobije sveobuhvatni uvid u trenutni rizični profil Banke, sa akcentom na sistem upravljanja Bankom, sistem upravljanja rizicima i kapitalom Banke, te politiku naknada, čijim objavljivanjem Banka aktivno učestvuje u procesu jačanja tržišne discipline i transparentnosti.

Izvještaj obuhvata kvalitativne i kvantitativne podatke, odnosno informacije koje su transparentne i potpune za procjenu ili odlučivanje lica koje je u poslovnom odnosu sa bankom.

2. Osnovne informacije

Osnovne informacije obuhvataju podatke o poslovnom imenu Banke, sjedištu, djelatnostima za koje je Banka registrirana, organizacionim dijelovima banke i broju uposlenih na izvještajni datum 31.12.2019. godine.

2.1. Osnivanje i djelatnost Banke

Banka je osnovana Rješenjem Višeg suda u Sarajevu broj UF/I 2609/95 od 27.12.1995. godine pod nazivom Banka za obnovu i razvoj Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo usklađeno sa novim Zakonom kod Kantonalnog suda u Sarajevu broj UF/I-4579/00 od 05.02.2001. godine po nazivom BOR banka d.d. Sarajevo.

Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu broj 065-0-Reg-16-005588 od 24.02.2017. godine Banka je promijenila naziv tako da posluje pod novim nazivom: PRIVREDNA BANKA SARAJEVO D.D. SARAJEVO skraćeni naziv PBS d.d. Sarajevo.

Poslovno ime: PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. Sarajevo
Sjedište: Obala Kulina bana br. 18, Sarajevo
Telefon : +387 33 278 520
Fax: +387 33 278 550
SWIFT: PBSCBA22
E-mail: info@pbs.ba
Internet stranica: www.pbs.ba

Registracija Banke kod Registra Općinskog suda u Sarajevu :

ID broj : 4200293230009
Reg. broj: 65-0-0004-12

Banka je registrirana za obavljanje sljedećih djelatnosti :

1. primanje i polaganje depozita ili drugih sredstava sa obavezom vraćanja,
2. davanje i uzimanje kredita i zajmova,
3. izdavanje garancija i svih oblika jemstva,
4. usluge unutrašnjeg i međunarodnog platnog prometa i prijenosa novca u skladu sa posebnim propisima,
5. kupovina i prodaja strane valute i plemenitih metala,
6. izdavanje i upravljanje sredstvima plaćanja (uključujući platne kartice putne i bankarske čekove),
7. finansijski lizing,
8. kupovina, prodaja i naplata potraživanja (faktoring, forfeting i drugo),
9. učešće, kupovina i prodaja instrumenata tržišta novca za svoj i tuđi račun,
10. kupovina i prodaja vrijednosnih papira (brokersko-dilerski poslovi),
11. upravljanje portfeljom vrijednosnih papira i drugim vrijednostima,
12. poslovi podrške tržištu vrijednosnih papira poslovi agenta i preuzimanje emisije, u skladu sa propisima koji uređuju tržište vrijednosnih papira,
13. poslovi investicionog savjetovanja i skrbnički poslovi,
14. usluge finansijskog menadžmenta i savjetovanja,
15. usluge prikupljanja podataka, izrada analiza i davanje informacija o kreditnoj sposobnosti pravnih lica i fizičkih lica koja samostalno obavljaju registrovanu poslovnu djelatnost,
16. usluge iznajmljivanja sefova,

17. posredovanje u poslovima osiguranja u skladu sa propisima koji uređuju posredovanje u osiguranju,
18. druge poslove koji predstavljaju podršku konkretnim bankarskim poslovima.

2.2. Organizacioni dijelovi Banke

Obavljanje poslova Banke vrši se u sjedištu, odnosno u pripadajućim poslovnim prostorijama u kojima su smješteni organizacioni dijelovi koji funkcioniraju u sklopu Centrale Banke, tj. direkcije, odjeli, kao i njihovi subordinirani dijelovi, ukoliko isti postoje, u istom ili drugom gradu, te poslovnim jedinicama.

Pored naprijed navedenih odredbi, poslovanje se može organizirati u organizacionim dijelovima Banke, odnosno Podružnicama i Agencijama Banke, temeljem općih akata Banke i odluka nadležnih tijela.

Obavljanje bankarskih poslova u dislociranim organizacijskim dijelovima organizira se po administrativno-teritorijalnom principu i to kroz sljedeće Podružnice, koje pokrivaju u tabeli navedene općine i prikazane su u šemi ispod:

Tabela 1: Podružnice i Agencije Banke

Podružnica Sarajevo	Podružnica Mostar	Podružnica Bugojno	Podružnica Zenica	Podružnica Brčko	Podružnica Goražde	Podružnica Visoko
Agencija Obala		Donji Vakuf	Tešanj	G. Rahić		
		Jajce	Usora			
			Maglaj			

2.3. Uposlenici Banke

Na dan 31.12.2019. godine Banka je imala 166 zaposlenih, od čega se 68 zaposlenika odnosi na poslovnu mrežu Banke.

3. Vlasnička struktura i organi Banke

3.1. Dioničari koji imaju 5% i više dionica sa pravom glasa

Spisak dioničara Banke koji imaju 5% ili više dionica sa glasačkim pravima:

1. Halil Oković
2. Hamid Pršeš
3. Pobjeda-Rudet d.d. Goražde
4. ASA Finance d.d. Sarajevo
5. Zijad Deljo
6. Hasan Đozo
7. OKAC d.o.o. Goražde

3.2. Članovi Nadzornog odbora i Uprave Banke

Tokom 2019. godine članovi Nadzornog odbora su bili:

Aziz Šunje	Predsjednik
Ademir Abdić	Član
Mehmet Siner	Član
Almir Badnjević	Član od 19. avgusta 2019. godine
Zdravko Rajić	Član od 19. avgusta 2019. godine
Džejna Bajramović	Član do 19. avgusta 2019. godine
Alen Gradašćević	Član do 19. avgusta 2019. godine

Članovi Uprave Banke su imenovani u sastavu:

Hamid Pršeš	Predsjednik Uprave
Bedina Jusičić Musa	Član Uprave
Edin Kreštalica	Član Uprave
Kemal Džabija	Član Uprave

3.3. Politike za izbor i procjenu članova Nadzornog odbora i Uprave Banke

Banka je primjenjivala sljedeće dokumente prilikom procjene članova Nadzornog odbora i Uprave:

1. Politika sa procedurom za izbor i procjenu ispunjavanja uslova za članove Nadzornog odbora i samoprocjenu rada.

Članovi Nadzornog odbora moraju kao cjelina imati potrebna stručna znanja, sposobnosti i iskustva za nezavisno i samostalno nadziranje poslovanja Banke i rada Uprave, a najmanje jedna polovina kandidata za članove Nadzornog odbora mora posjedovati posebna znanja i iskustva iz oblasti bankarstva, finansiskih organizacija. Najmanje jedna polovina kandidata mora imati diplomu iz oblasti ekonomije i upravljanja poslovanjem.

Banka vrši procjenu primjerenosti kandidata predloženih za članove Nadzornog odbora, kao i već imenovanog predsjednika i/ili člana Nadzornog odbora:

- prije imenovanja kandidata za članove Nadzornog odbora Banke i podnošenja zahtjeva Agenciji za izdavanje prethodne saglasnosti za izbor, odnosno imenovanje člana/ova Nadzornog odbora (inicijalna procjena),
- godišnje, kao redovnu godišnju procjenu već izabranih, odnosno imenovanih članova Nadzornog odbora, s ciljem utvrđivanja njihove stalne primjerenosti za obavljanje

- funkcije na koju su imenovani pri čemu treba voditi računa o primjerenosti Nadzornog odbora u cjelini (redovna procjena),
- vanredno, kada nastupe okolnosti za provjeru primjerenosti, odnosno u slučaju opravdane sumnje da član, tokom mandata, ne ispunjava kriterije iz ove Politike (vanredna procjena primjerenosti).
2. Politika za procjenu članova Uprave i nosioca ključnih funkcija sa procedurom za procjenu. Ovom Politikom utvrđuju se kriteriji i postupci za procjenu predloženih i izabranih, odnosno imenovanih članova Uprave i ključnih funkcija u pogledu njihove primjerenosti, dobrog ugleda i iskustva za obavljanje funkcije na koju su imenovani, te mjere koje Banka primjenjuje u slučajevima kada član/ovi nisu primjereni za obavljanje funkcije.

3.4. Članovi Odbora za reviziju

Odbor za Reviziju (koji obavlja funkciju Odbora za rizike) je imenovan od strane Nadzornog odbora u sljedećem sastavu:

Muhamed Hubanić	Predsjednik
Hasan Đozo	Član
Dragan Prusina	Član
Midhat Oković	Član od 1. septembra 2019.godine
Rehad Deljo	Član od 1. septembra 2019.godine
Tayyar Ozerdem	Član do 28. februara 2019.godine
Edin Ćulov	Član od 28. februara do 1. septembra 2019.godine
Senaid Zajimović	Član do 1. septembra 2019.godine

3.5. Članovi ostalih odbora i učestalost zasjedanja

Obzirom na veličinu Banka i internu organizaciju, vrstu obim i složenost poslova i Nadzorni odbor samostalno izvršava zadatke Odbora za naknade i Odbor za imenovanja.

Odboru za revizijom odlukom Nadzornog odbora dodjeljeni su zadaci Odbora za rizike i to:

- da pruža stručnu pomoć i daje savjete Nadzornom odboru i Upravi banke u nadziranju, odnosno provođenju strategije preuzimanja rizika, pri čemu nadzorni odbor i uprava banke, u skladu sa svojim zakonskim nadležnostima, zadržavaju sveukupnu odgovornost za rizike.
- da preispituje usklađenost cijena proizvoda, odnosno usluga banke koje nude klijentima sa poslovnim modelom banke i Strategijom, a u slučajevima da utvrde da date cijene ne odražavaju rizike na odgovarajući način u skladu sa poslovnim modelom i strategijom preuzimanja rizika, predlažu plan za poboljšanje.
- ne dovodeći u pitanje zadatke odbora za naknade, odbor za rizike ispituje uzimaju li poticaji predviđeni politikom naknada u bzir rizik, kapital, likvidnost i vjerojatnost te vremenski raspored zarada, kako bi pomogao uspostavljanju dobrih politika i praksi naknada konzistentnih sa preuzetim rizicima banke.

Odbor za rizike je u skladu sa članom 61. Zakona o bankama dužan izvještavati Nadzorni odbor o provođenju strategije za preuzimanje i upravljanje rizicima, adekvatnosti i načinu provođenja usvojenih politika i procedura za upravljanje rizicima, kao i o adekvatnosti i pouzdanosti cjelokupnog sistema za upravljanje rizicima, pomagati i nadzirati provođenje usvojenih strategija, te savjetovati Nadzorni odbor o ukupnoj trenutnoj i budućoj sklonosti pruzimanja rizika, ne dovodeći pri tom u

pitanje odgovornost Nadzornog odbora i Uprave u cjelokupnom upravljanju rizicima i nadziranju banke.

Sjednice Nadzornog odbora i odbora za reviziju održavaju se minimalno kvartalno.

3.6. Funkcija Interne revizije

Rad Interne revizije Banke je usklađen sa Zakonom o bankama („Službene novine Federacije BiH”, broj 27/17), Odlukom o kontrolnim funkcijama banke („Službene novine Federacije BiH”, broj 81/17), te Programom sa procedurama rada Interne revizije Banke (02-NO-319/18 od 11.12.2018. godine), koji sadrži i dodatke Programu: Prioritizacija oblasti Interne revizije i Strateški plan Interne revizije za 2018.-2020. godinu.

Program rada Interne revizije Banke služi kao osnova za rad kontrolne funkcije Interne revizije i pripremu strateškog (trogodišnjeg) i godišnjeg operativnog plana rada.

Nadzorni odbor uspostavlja funkciju nezavisne interne revizije u Banci i osigurava uslove za provođenje ovog Programa. Programom se utvrđuju minimalni standardi Interne revizije koju je Banka dužna da obezbijedi, kontinuirano provodi i održava.

U okviru poslova Interne revizije obuhvaćeno je obavljanje sljedećih poslova:

- ocjena sistema za upravljanje rizicima u banci i ključnih rizika u cilju identifikovanja, mjerenja, praćenja, procjene, kontrole, izvještavanja i poduzimanja odgovarajućih mjera za ograničavanje i ublažavanje rizika u banci,
- adekvatnost i pouzdanost funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti, kao i uspostavljanje sistema internih kontrola u svim područjima poslovanja Banke,
- ocjenu sistema izvještavanja nadležnih organa Banke i rukovodstva,
- ocjenu tačnosti i pouzdanosti finansijskih izvještaja banke i sistema računovodstvenih evidencija,
- adekvatnost upravljanja imovinom Banke,
- primjena politike naknada u Banci,
- usklađenost novih proizvoda i postupaka sa važećim propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, kao i njihov uticaj na izloženost rizicima,
- ocjenu adekvatnosti informacionog sistema Banke (eksternalizirana aktivnost),
- strategije i postupak za internu procjenu adekvatnosti kapitala i internu procjenu adekvatnosti likvidnosti,
- sistema prikupljanja i tačnost informacija koje se javno objavljuju u skladu sa Zakonom o bankama,
- slabosti u poslovanju banke i njenih uposlenika, kao i slučajeva neizvršenja obaveza i prekoračenja ovlaštenja,
- postupanja Banke po nalogima i preporukama Agencije i društva za reviziju.

Internu reviziju imenuje Nadzorni odbor Banke, koji određuje visinu plate i druge uslove koji treba da osiguraju najviše standarde u realizaciji odgovornosti internog revizora. Interna revizija treba da obuhvati praćenje i pregled svih područja poslovanja Banke koja nose rizik, a prioritet u praćenju i pregledu od strane internog revizora će biti poslovne transakcije sa većim stepenom rizika, prema izvršenoj klasifikaciji, što je detaljno razrađeno u godišnjem Planu rada Interne revizije.

Nakon obavljenih testova i izvedenih zaključaka Interna revizija sačinjava izvještaj u pisanom obliku, koji se prije dostavljanja Odboru za reviziju, razmatra sa rukovodstvom dijela Banke koji je bio predmet revizije, odnosno sa Upravom Banke.

Zaključci interne revizije su formalizovani u pisanim izvještajima koji sadrže i prijedloge za neophodne korektivne aktivnosti. Izvještaji Interne revizije su pravovremeni, jasni, sažeti i

dostavljaju se Odboru za reviziju, a informiše se Uprava Banke. Odbor za reviziju u skladu sa svojom procenom i odlukom najmanje kvartalno informiše Nadzorni odbor o nalazu Interne revizije. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Banke broj 02-NO-4/18 od 25.01.2018. godine i Odlukom o imenovanju kontrolne funkcije interne revizije broj 02-NO-26/18 od 12.02.2018.godine, kojom je definisano da funkciju interne revizije čine Glavni Interni revizor (Šefika Kreso) i Zamjenik Glavnog Internog revizora (Vahida Karadža). Dakle, za vršenje funkcije Interne revizije u Banci predviđena su dva radna mjesta.

3.7. Eksterna revizija

Reviziju finansijskih izvještaja Privredne banke Sarajevo d.d. Sarajevo za 2019. godinu, izvršila je revizorska kuća RSM BH d.o.o. Sarajevo.

4. Strategija i politike za upravljanje rizicima

Sistem upravljanja rizicima u Banci uspostavljen je na način da obuhvata sve rizike koje Banka smatra značajnim i kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

4.1. Opis strategija i politika upravljanja rizicima

Osnovni ciljevi upravljanja rizicima su:

- Razvoj aktivnosti u skladu sa poslovnom strategijom Banke,
- Minimiziranje negativnih efekata na kapital i profitabilnost Banke,
- Održavanje adekvatnosti kapitala,
- Održavanje likvidnosti na nivou koji obezbjeđuje novčane tokove za planirane poslovne aktivnosti,
- Izbjegavanje visokog nivoa koncentracija prema klijentima,
- Usklađenost sa zakonskom regulativom.

U svom poslovanju Banka se rukovodi osnovnim načelima upravljanja rizicima:

- **Razdvajanje odgovornosti** - Upravljanje rizicima je neovisno o komercijalnim aktivnostima Banke.
- **Načelo konzervativnosti** - U slučaju postojanja bilo kakve sumnje o nekom riziku, modelu ili poslovnoj aktivnosti, Banka će primijeniti konzervativan pristup, odnosno rukovoditi se nepovoljnijim scenarijom.
- **Sukob interesa** - Banka će poduzeti sve mjere u cilju izbjegavanja sukoba interesa u okviru njenih poslovnih aktivnosti. Interni sukob interesa se izbjegava kroz adekvatnu organizacionu strukturu, razdvajanje odgovornosti, jednoznačne linije izvještavanja i sistema nagrađivanja.
- **Odgovornost** - U sistem upravljanja rizicima su aktivno uključeni Uprava, Odbor za reviziju/Odbor za rizike i Nadzorni odbor Banke.
- **Implementacija novih proizvoda** - Prije uvođenja novog proizvoda, poslovnog segmenta ili prije ulaska na nove tržišne segmente potrebno je provesti neovisnu analizu svih mogućih rizika.
- **Pravna usklađenost** - Banka poduzima sve napore kako bi njene aktivnosti bile u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima i internim regulativama.
- **Transparentnost** - Kanalima komunikacije se osigurava razmjena informacija sa svim internim i eksternim zainteresovanim stranama.

Banka je uzela u obzir vrstu, obim i složenost svojih aktivnosti na tržištu kojem pripada, finansijsko tržište FBiH te utvrdila sljedeće značajne rizike: kreditni rizik, rizik koncentracije, rizik profitabilnosti, valutni rizik, kamatni rizik u bankarskoj knjizi, operativni rizik, rizik eksternalizacije, cyber rizik, pravni rizik, rizik finansiranja likvidnosti, reputacijski rizik, rizik kapitala, rizik ulaganja, strateški rizik i poslovni rizik.

Rizici koji su prepoznati kao rizici kojima bi Banka mogla biti izložena i obavezan su dio sistema upravljanja rizicima, a nisu značajni su upravljački rizik, rizik države, rizik usklađenosti i rizik namirenja.

Shodno materijalnom značaju za identifikovane rizike propisan je set politika i procedura u skladu sa važećom regulativom kojima se detaljnije uređuje upravljanja rizicima te definišu osnovni limiti u odnosu na koje će se analizirati izloženost rizicima. Politike se ažuriraju najmanje jednom godišnje ili po potrebi a odobravaju ih nadležna tijela.

Nadzorni odbor na godišnjoj osnovi usvaja Strategiju upravljanja rizicima usklađenu sa poslovnom strategijom kojom se utvrđuje apetit za rizik, odnosno sklonost za preuzimanje rizika. Proces godišnjeg revidiranja Strategije upravljanja rizicima sa metodologijom procjene za ICAAP i ILAAP počinje u IV kvartalu tekuće godine i obuhvata analizu rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena. Strategijom upravljanja rizicima Banka je definisala sljedeće :

- Ciljevi i osnovni principi preuzimanja i upravljanja rizicima u banci,
- Podjela rizika,
- Metodologija ocjene značajnih rizika,
- Katalog rizika,
- ICAAP i ILAAP okvir,
- Strateške pokazatelje.

Strategija poslovanja Banke definisana je u Srednjoročnom planu poslovanja Banke. Na osnovu Plana poslovanja, Plana upravljanja nekvalitetnom aktivom i Plana kapitala, te analize značajnih rizika, Banka je definisala strateške pokazatelje koji se prate na kvartalnom nivou. Prikaz istih sa izračunom na 31.12.2019. godine dat je u tabeli u nastavku:

Tabela 2: Strateški pokazatelji

Strateški pokazatelj	31.12.2019
Kreditni rizik	
S3 (NPL)/ukupni plasmani	21.49%
Dospjele /ukupne obaveze	19.20%
Rizik likvidnosti	
LCR	172%
Rizik profitabilnosti	
ROA	0.63%
ROE	9.33%
Rizik kapitala	
Regulatorni kapital u 000 KM	42,577
Stopa adekvatnosti kapitala	14.66%

U protekloj 2019. godini poslovni model Banke zasnovan je na tradicionalnom bankarstvu sa kontinuiranim jačanjem retail segmenta, odnosno generisanja kamatnog prihoda koji je i dalje dominantan generator profitabilnosti Banke.

Kroz svoj poslovni model Banka je u 2019. godini ostala prepoznatljiva na tržištu i svoju konkurentnost gradi na stalnom unapređivanju pristupa klijentu i brzini odgovora na klijentove potrebe, ne umanjujući pri tome značaj minimiziranja svih rizika koje poslovni odnos klijent Banka sa sobom nosi.

Banka je klijentima ponudila i niz drugih usluga kroz koje ostvaruje nekamatne prihode koji imaju pozitivan trend kretanja, uz nastojanje Banke da se udio nekamatnih prihoda u ukupnim operativnim prihodima kontinuirano povećava.

Obzirom na dinamičnost promjena u poslovnom okruženju, Banka minimalno godišnje preispituje poslovni model u fazi izrade godišnjeg i srednjoročnog plana. Izbor poslovnog modela Banke kojem je prilagođena bilansna struktura ovisi o nizu drugih faktora koji utječu na ukupan rizični profil Banke, a značajnije izmjene poslovnog modela uglavnom su povezane sa visokim ulaganjima u nove tehnologije, dodatna kapitalna jačanja koja onda dovode i do značajnijih izmjena u bilansnim strukturama i glavnim izvorima prihoda Banke.

4.1.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik gubitka zbog neispunjavanja dužnikove novčane obaveze prema banci. Cilj upravljanja kreditnim rizikom je minimiziranje negativnih efekata kreditnog rizika na finansijski rezultat i kapital Banke, po osnovu bilansih i vanbilansnih stavki.

U ukupnoj rizičnoj aktivni najveće učešće se odnosi na izloženost kreditnom riziku. Zahtjeve u procesu upravljanja kreditnim rizikom Banka osigurava kroz dizajn kreditnog procesa definisanim Politikom sa procedurama upravljanja kreditnim rizikom i setom internih akata koji su obavezujući po važećoj regulativi i koji se svakodnevno primjenjuju u praksi, a kojima se detaljno opisuje način odvijanja kreditnog procesa u Banci.

Kreditni proces minimalno obuhvata:

- Odobravanje izloženost,
- Praćenje rizičnosti izloženosti,
- Analizu izloženosti kreditnom riziku,
- Sistem ranog upozorenja na povećanje kreditnog rizika,
- Postupanje sa nekvalitetnim izloženostima,
- Postupanje sa restrukturiranim izloženostima,
- Raspoređivanje izloženosti u nivoe kreditnog rizika te sadržaj i vođenje kreditnog dosijea.

Procesom od prijema kreditnog zahtjeva do donošenja odluke nosioca ovlasti i realizacije iste, upravlja funkcija ugovaranja putem nadležnih direkcija koje izvršavaju ovu funkciju. Svi regulatorno propisani zahtjevi vezani za ovaj segment kreditnog procesa uključeni su i detaljno opisani u Politici sa procedurama kreditiranja pravnih lica i Politici kreditiranja fizičkih lica. Funkcija podrške kroz Direkciju operacija obavlja i administrira proces naplate kreditnih potraživanja. Za uspostavu poslovnog odnosa nadležne su Direkcija za poslovanje sa pravnim licima, Direkcija za poslovanje sa fizičkim licima uključujući Poslovnu mrežu.

Za praćenje i postupanje sa nekvalitetnim izloženostima nadležna je Direkcija za upravljanje nekvalitetnom aktivom, a isto je regulisano Procedurama restrukture i naplate potraživanja nekvalitetne aktive.

Analiza izloženosti kreditnom riziku podrazumijeva kontinuiranu analizu strukture, kvaliteta i trendova kreditnog portfolija, te analizu koncentracija prisutnih u kreditnom portfoliju, koja se vrši u okviru Direkcije za upravljanje rizicima. Upravljanje kreditnim rizikom je u nadležnosti Direkcije za

upravljanje rizicima i vrši se kroz praćenje i kontrolu zakonski i interno definisanih limita koji su detaljno definisani Politikom sa procedurama upravljanja kreditnim rizikom, Politikom sa procedurama upravljanja koncentracijama kreditnog rizika i Politikom poslovanja sa zaposlenicima i licima u posebnom odnosu sa Bankom.

Direkcija za upravljanje rizicima na mjesečnom nivou prati limite i kroz Izvještaj o upravljanju kreditnim rizikom informiše ALCO odbor i Upravu Banke, a kroz Izvještaj o radu Funkcije upravljanja rizicima na kvartalnom nivou Odbor za reviziju (u ulozi Odbora za rizike) i Nadzorni odbor.

4.1.2. Koncentracijski rizik

Koncentracijski rizik je svaka pojedinačna, direktna ili indirektna izloženost prema jednom licu, odnosno grupi povezanih lica ili skup izloženosti koje povezuju zajednički činitelji rizika koji može dovesti do takvih gubitaka koji bi mogli ugroziti nastavak poslovanja Banke ili materijalno značajne promjene njenog rizičnog profila.

Upravljanje koncentracijskim rizikom definisano je:

- Politikom sa procedurama upravljanja kreditnim rizikom kojom se definišu segmenti kreditnog procesa nužni u procesu upravljanja kreditnim rizikom, sa akcentom na praćenje rizične izloženosti, analizu izloženosti kreditnom riziku te raspoređivanje u nivoe kreditnog rizika,
- Politikom sa procedurama poslovanja sa zaposlenicima i licima u posebnom odnosu sa bankom kojom se definišu minimalni standardi poslovanja sa zaposlenicima i licima u posebnom odnosu sa Bankom, nadležnosti za identifikaciju, praćenje izloženosti, kontrolu povezanosti i izvještavanje i
- Politikom sa procedurama upravljanja koncentracijama kreditnog rizika kojom se propisuju minimalni standardi u upravljanju koncentracijama kreditnog rizika a uključuju definisanje izloženosti, izračun vrijednosti izloženosti, definisanje velike izloženosti, nadležnosti za identifikaciju i evidenciju povezanosti, kontrolu i izvještavanje.

Identifikacija i evidencija povezanih lica je u nadležnosti Direkcija za poslovanje sa pravnim/fizičkim licima, Direkcije za upravljanje nekvalitetnom aktivom, podružnica/agencija. Identifikacija se vrši prilikom prvog uspostavljanja poslovnog odnosa sa klijentom, zatim tokom analize kreditnog zahtjeva te tokom redovnog monitoringa poslovanja klijenta. Navedene organizacione jedinice kao jedinice koje ugovaraju transakcije i preuzimaju rizik, nadležne su za ugovaranje poslova u skladu sa definisanim limitima koncentracije rizika. Kontinuirano se vrše provjere evidencije grupa povezanih lica s ciljem ispravne identifikacije istih, dijelom i od strane Direkcije za upravljanje rizicima kroz analizu uzorka definisanog za kreditni rizik te u okviru mišljenja na dostavljene kreditne prijedloge. U cilju praćenja izloženosti koncentracijskom riziku, Banka je uspostavila aplikativno rješenje za povezivanje lica u skladu sa odredbama Zakona o bankama FBiH, Odluke o velikim izloženostima banke i Odluke o poslovanju banke sa licima u posebnom odnosu sa bankom. Prijava povezanosti vrši se u skladu sa Uputstvom za unos/izmjene grupa međusobno povezanih lica.

Nadležnost za identifikaciju lica u posebnom odnosu sa bankom definisana je internim aktom koji reguliše ovu oblast. Za evidenciju i ažuriranje lica u posebnom odnosu sa Bankom u informacioni sistem nadležan je Sekretar Banke. Organizacione jedinice koje ugovaraju transakcije i preuzimaju rizik prilikom izrade kreditnog prijedloga dužne su utvrditi da li se klijent nalazi na listi lica u posebnom odnosu sa bankom i sa njima povezanim licima. Ukoliko se nalazi neophodno je u izračun koncentracije rizika uključiti izloženost svih članova grupe lica u posebnom odnosu sa bankom i s njima povezanim licima i posmatrati je kao jedinstvenu izloženost u skladu sa definisanim limitima koncentracije rizika. Direkcija za upravljanje rizicima u okviru mišljenja na dostavljene kreditne prijedloge daje poseban osvrt na poštivanje definisanih limita. Na mjesečnom nivou vrši kontrolu liste lica u posebnom odnosu sa bankom i sa njima povezanim licima.

Upravljanje rizikom koncentracije je u nadležnosti Direkcije za upravljanje rizicima i vrši se kroz praćenje:

- limita izloženosti Banke prema jednom korisniku i grupi povezanih lica,
- limita izloženosti Banke prema licima u posebnom odnosu sa bankom i s njima povezanim licima,
- limita izloženosti Banke prema uposlenicima, te
- indeksa sektorske i individualne koncentracije.

Banka je utvrdila interne limite granske koncentracije i to: sektor građevinarstva 15% bruto izloženosti u odnosu na ukupne plasmane i sektor trgovine do 25% bruto izloženosti u odnosu na ukupne plasmane.

O praćenju propisanih i interno definisanih limita koncentracije kreditnog rizika na mjesečnom nivou Direkcija za upravljanje rizicima kroz Izvještaj o upravljanju kreditnim rizikom informiše ALCO odbor i Upravu Banke, a kroz Izvještaj o radu Funkcije upravljanja rizicima na kvartalnom nivou Odbor za reviziju (u ulozi Odbora za rizike) i Nadzorni odbor.

4.1.3. Valutni rizik

Valutni rizik je rizik gubitka koji proizilazi iz promjene kursa valute i/ili promjene cijene zlata. Nivo valutnog rizika zavisi od stepena usklađenosti aktive i pasive Banke (stepena usklađenosti valutnih novčanih tokova) i dužine trajanja izloženosti Banke mogućim promjenama deviznih kurseva. U skladu sa svojom poslovnom politikom Banka obavlja sljedeće devizne poslove: prihvatanje i praćenje novčanih depozita u devizama, kupoprodaja deviznih sredstava, obavljanje platnog prometa sa inostranstvom dok se vanbilansne devizne aktivnosti obavljaju putem izdavanja plativih i činidbenih garancija, otvaranja akreditiva i ostalih oblika jemstava.

Program, politike i procedure za upravljanje deviznim rizikom definiše devizne aktivnosti Banke i uspostavu ograničenja deviznog rizika u cilju minimiziranja mogućih gubitaka za Banku. Ograničenja nivoa izloženosti deviznom riziku utvrđuju se u odnosu na visinu priznatog kapitala i prate se u skladu sa Odlukom o upravljanju deviznim rizikom. Osnova za upravljanje i kontrolu FX aktivnosti i FX rizika je praćenje devizne usklađenosti stavki neto aktive i pasive po pojedinačnim valutama u obliku izvještaja o deviznoj poziciji. Valutna usklađenost finansijske neto aktive i finansijske neto pasive uglavnom se odražava kroz aktivnosti kupoprodaje KM/EUR, KM/ostale valute kao i praćenjem dospjeća kredita sa valutnom klauzulom.

Direkcija za upravljanje sredstvima zadužena je za dnevno upravljanje deviznom pozicijom Banke unutar utvrđenih limita na osnovu kretanja kurseva, specifičnosti stavki koje ulaze u izračun pozicije i uz nastojanje da se minimizira rizik gubitka iz osnova obračunskih kursnih razlika. Mjere usklađivanja deviznih pozicija sprovode nadležne Direkcije. Nadležnosti i odgovornosti lica koja donose odluku o obavljanju FX aktivnosti i lica koja su odgovorna za njihovu realizaciju, ugovaranje, izvršavanje i knjigovodstveno evidentiranje su razgraničena. Kod deviznih transakcija koje se obavljaju za potrebe Banke prilikom kupoprodaje deviza eventualne negativne kursne razlike koje mogu nastati iz kupoprodaje limitirane su na max 1% vrijednosti, za transakcije veće od protuvrijednosti KM 10.000, vodeći računa i o uticaju na obračunske kursne razlike.

Direkcija za upravljanje rizicima izvršavajući kontrolnu funkciju upravljanja rizicima izvještava o izloženosti valutnom riziku u sklopu mjesečnog i kvartalnog Izvještaja o upravljanju tržišnim rizicima koji obuhvata podatke o sva tri mjeseca. Izvještaj se mjesečno dostavlja ALCO odboru i Upravi Banke, a kao prilog Izvještaja o radu funkcije upravljanja rizicima kvartalno se dostavlja Odboru za reviziju koji obavlja funkciju Odbora za rizike, a zatim Nadzornom odboru na konačno usvajanje. Izvještaj sadrži podatke o kretanju individualnih deviznih pozicija i promjeni kurseva valuta u toku

mjeseca, kupoprodaji deviza, plasmanima sa deviznom klauzulom, ostvarenim prihodima i rashodima po osnovu kursnih razlika te nivou kapitalnih izlaganja za devizni rizik.

Direkcija za upravljanje sredstvima kvartalno informiše ALCO odbor i Upravu Banke i dostavlja Nadzornom odboru na razmatranje i usvajanje Izvještaj o korištenju FX (deviznih) ovlaštenja i preuzimanja FX (deviznog) rizika.

4.1.4. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Kamatni rizik je mogući nastanak negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu promjene kamatnih stopa. Banka ugovara fiksne kamatne stope za kreditne i depozitne proizvode čime je bazni rizik i rizik krive prinosa sveden na minimum koji proističe iz posebno ugovorenih kamatnih stopa za pojedine kredite i depozite. Banka je izložena kamatnom riziku cijene zbog ročne neusklađenosti kamatonosne aktive i pasive i riziku opcije jer klijentima ostavlja mogućnost prijevremene otplate kredita, odnosno prijevremenog povlačenja depozita, zbog čega dolazi do promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige.

Politike i procedure upravljanja kamatnim rizikom definišu aktivnosti koje obuhvataju propisane i interne minimalne standarde za upravljanje kamatnim rizikom u cilju osiguranja kontrole prirode i visine kamatnog rizika kojem se Banka izlaže. Direkcije u čijoj nadležnosti su aktivnosti prikupljanja depozita i izvora i aktivnosti plasiranja kredita i kupovina vrijednosnih papira, preuzimaju kamatni rizik kroz operativno poslovanje, dok je Direkcija za upravljanje rizicima nosioc funkcije upravljanja rizicima. Upravljanje kamatnim rizikom vrši se kroz identifikaciju bilansnih pozicija Banke osjetljivih na kamatni rizik, identifikaciju izvora i mjerenje kamatnog rizika, kontrolu izloženosti kamatnom riziku, utvrđivanje i praćenje limita rizika kamatne stope, testiranje otpornosti na stres i izvještavanje o izloženosti kamatnom riziku na mjesečnom nivou. Direkcija za upravljanje rizicima nadležna je za mjerenje izloženosti bilansnih pozicija kamatnom riziku kroz GAP analizu koja se temelji na novčanim tokovima u određenom vremenskom periodu do preostalog dospijea.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi se prati jednostavnim izračunom promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige primjenjujući standardni kamatni šok od 200 b.p. Ekonomska vrijednost bankarske knjige Banke je procjena sadašnje vrijednosti svih očekivanih neto novčanih tokova pozicija bankarske knjige, odnosno očekivanih novčanih tokova imovine umanjene za novčane tokove obaveza Banke.

Pored propisanih Banka je razvila i interne mehanizme mjerenja izloženosti kamatnom riziku:

- Primjena kamatnih šokova pri promjeni EVB od 225 do 400 b.p. na osnovu kojih se može utvrditi uticaj novih plasmana i depozita na ročnu usklađenost kamatonosne aktive i pasive,
- Izračun prosječnih kamatnih stopa po više segmenata koji omogućava praćenje planskih i ostvarenih veličina i njihov uticaj na kamatne prihode i rashode odnosno uticaj realizacije na finansijski rezultat Banke. Prate se na nivou kamatno osjetljivih pozicija i njihove ugovorene ročnosti,
- Praćenje kamatnih prihoda i rashoda – omjer ostvarenih kamatnih prihoda i rashoda po klijentima Banke kvalitetan su pokazatelj koje segmente poslovanja treba unaprijediti ili ograničiti. Razlika ostvarenih kamatnih prihoda i kamatnih rashoda je neto kamatni prihod i predstavlja bazu profitabilnosti Banke iz ključne poslovne aktivnosti, kreditiranja,
- Kamatna marža koja na nivou portfelja pravnih i portfelja fizičkih lica odvojeno osigurava kontinuirano praćenje i upravljanje izvorima i plasmanima iz navedenih segmenata.

Kontrola izloženosti kamatnom riziku je dio sveobuhvatne kontrole nekreditnih rizika, odnosno tržišnih i rizika likvidnosti. Direkcija za upravljanje rizicima kontinuirano analizira promjene pozicija kamatno osjetljive aktive i pasive i nivo izloženosti kamatnom riziku na osnovu sljedećih informacija: kvantitativnih podataka ostvarenih u posmatranom periodu, ostvarenih propisanih i internih limita, realizacije mjesečnih, kvartalnih i godišnjih planova, utvrđenih nedostataka i slabosti u sistemu

upravljanja kamatnim rizikom, novih proizvoda i/ili grupe proizvoda koje Banka planira ponuditi na tržištu, međuzavisnosti sa ostalim rizicima.

Ograničavanje rizika vrši se i putem uspostavljenih internih limita rizika koje odobrava i periodično (jednom godišnje ili po potrebi) preispituje Uprava Banke. Limiti su definisani u skladu sa veličinom kapitala, zaradama i profitabilnošću Banke i odraz su tolerancije na rizik kamatne stope:

- Promjena ekonomske vrijednosti bankarske knjige primjenom kamatnog šoka od 275.b.p.,
- Kamatna marža za kredite pravnih lica,
- Kamatna marža za kredite fizičkih lica.

Cilj uspostavljanja limita je određivanje minimalnog nivoa kamatnog prihoda odnosno maksimalnog nivoa kamatnog rizika kojem Banka smije biti izložena. Direkcija za upravljanje rizicima izvršavajući kontrolnu funkciju upravljanja rizicima izvještava o izloženosti kamatnom riziku u sklopu mjesečnog i kvartalnog Izvještaja o upravljanju tržišnim rizicima koji obuhvata podatke o sva tri mjeseca. Izvještaj se mjesečno dostavlja ALCO odboru i Upravi Banke, a kao prilog Izvještaja o radu funkcije upravljanja rizicima kvartalno se dostavlja Odboru za reviziju koji obavlja funkciju Odbora za rizike, a zatim Nadzornom odboru na konačno usvajanje.

4.1.5. Operativni rizik

Operativni rizik je rizik gubitka zbog neadekvatnih sistema, procedura i kontrola, slabosti i propusta u izvršavanju poslovnih aktivnosti, nezakonitih radnji i vanjskih događaja, koji Banku mogu izložiti gubitku.

Banka ima uspostavljenu funkciju upravljanja operativnim rizikom u okviru Direkcije za upravljanje rizicima čiji je cilj identifikacija, procjena, upravljanje, nadzor i kontrola operativnog rizika, a rizik preuzimaju svi uposlenici Banke obzirom na činjenicu da je operativni rizik svojstven svim aktivnostima uposlenika, procesima, proizvodima i sistemima Banke. Praćenje gubitaka i identifikovanih događaja na nivou Banke je centralizovano u okviru Direkcije za upravljanje rizicima.

Nadzorni odbor donosi i periodično preispituje Politike i procedure upravljanja operativnim rizikom i odluku o tretmanu visokih i vrlo visokih rizika. Odbor za reviziju koji obavlja funkciju Odbora za rizike razmatra Izvještaje o radu kontrolnih funkcija. Uprava Banke predlaže Politike i procedure upravljanja operativnim rizikom, sprovodi dosljednu primjenu sistema upravljanja operativnim rizikom, unaprjeđuje kulturu ponašanja svih uposlenika u sistemu upravljanja operativnim rizikom.

Direkcija za upravljanje rizicima predlaže i provodi politike i procedure i druge interne akte vezane za upravljanje operativnim rizikom, procjenjuje, mjeri, prati, analizira i kontroliše prijavljene događaje operativnog rizika, priprema izvještaje, provodi obuku zaposlenika, daje mišljenja prilikom uvođenja novih proizvoda, analizira i prati situacije pojačane izloženosti operativnom riziku. Više rukovodstvo predlaže izvjestioce i daje saglasnost na podatke o događajima operativnog rizika i finansijskim gubicima koji se prijavljuju. Izvjestioci vrše prijavu događaja operativnog rizika uz prethodnu saglasnost nadređenog. Svi uposlenici djeluju u pravcu ograničavanja i spječavanja operativnog rizika na poslovnim procesima koje obavljaju.

Politike i procedure upravljanja operativnim rizikom regulišu način identifikacije, mjerenja, kontrole i praćenja operativnog rizika i način formiranja kapitalnog zahtjeva za operativne rizike s ciljem svođenja operativnih rizika na prihvatljiv nivo, koji je moguće kontrolisati i koji će Banci obezbijediti minimiziranje eventualnih gubitaka. Banka je uspostavila sistem upravljanja operativnim rizikom koji obuhvata:

- Identifikaciju i klasifikaciju događaja odnosno izvora operativnog rizika,

- Definisane donjeg praga neto gubitka iz osnova operativnog rizika,
- Mjerenje i procjenu izloženosti svim identifikovanim događajima operativnog rizika bez obzira da li rezultat događaja uključuje ili ne efektivne gubitke,
- Procjenu nivoa operativnog rizika prilikom uvođenja novih proizvoda i procesa, eksternalizacije i poslovnih promjena koje karakterišu značajni rizici,
- Kontinuiranu kontrolu operativnog rizika koja osigurava njihov nivo prihvatljiv za rizični profil Banke i njegovo svođenje na minimum,
- Formiranje kapitalnog zahtjeva za operativni rizik,
- Jasno definisana ovlaštenja i linije odgovornosti u procesu preuzimanja i upravljanja operativnim rizikom,
- Sistem za redovno izvještavanje organa i odbora Banke o funkcioniranju sistema za upravljanje operativnim rizikom,
- Obavezu periodičnog preispitivanja uspostavljenog sistema za upravljanje operativnim rizikom u Banci.

Banka koristi vlastiti aplikativni softver ORIS za prijavljivanje identifikovanih događaja. ORIS je baza podataka čiji je cilj standardizacija evidencije i kontrole podataka što omogućava pravilno upravljanje operativnim rizikom u cjelini. Korisničko uputstvo za unos i prijavljivanje događaja operativnog rizika u navedenoj aplikaciji definiše način korištenja aplikacije, opis dodijeljenih ovlaštenja i odgovornosti korisnika baze i pregled šifarnika koji se koriste.

Identifikacija događaja operativnog rizika vrši se na osnovu uspostavljenog sistema klasifikacije uzroka nastanka događaja iz kojih operativni rizik proističe. Mjerenje i kvantitativna procjena događaja operativnog rizika vrši se na osnovu procjene vjerovatnoće njegovog ponavljanja i nastalog efektivnog gubitka. Gubitak izazvan operativnim rizikom definisan je kao „negativan učinak na dobit Banke zbog nastanka događaja operativnog rizika“. Ponekad se učinak događaja operativnog rizika odražava na bilans uspjeha Banke putem rezervacija prije nego što je slučaj završen. To su najčešće slučajevi sudskih parnica ili složeni slučajevi koji traže dodatno vrijeme za istraživanje ili sanaciju otkrivenih događaja. Potencijalni gubici uzrokovanim nastalim događajima operativnog rizika i koji su prepoznati mogu se evidentirati kao rezervacije. Direktni gubici su mjerljivi novčani efekti koji se jasno mogu alocirati prema događaju operativnog rizika. Banka je utvrdila donji prag materijalne značajnosti neto gubitka koji iznosi 0,01% kapitalnog zahtjeva za operativni rizik.

Banka koristi jednostavni pristup prilikom izračuna kapitalnog zahtjeva za pokriće gubitaka iz osnova operativnog rizika. Prema jednostavnom pristupu kapitalni zahtjev za operativni rizik jednak je 15% trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja koji se iskazuje u skladu sa članom 105. Odluke o izračunavanju kapitala Banke.

Direkcija za upravljanje rizicima izvršavajući kontrolnu funkciju upravljanja rizicima izvještava o izloženosti operativnom riziku u sklopu mjesečnog i kvartalnog Izvještaja o upravljanju operativnim rizikom koji obuhvata podatke o sva tri mjeseca. Izvještaj se informativno mjesečno dostavlja ALCO odboru i Upravi Banke, a u okviru Izvještaja o radu funkcije upravljanja rizicima kvartalno se dostavlja Odboru za reviziju koji obavlja funkciju Odbora za rizike, a zatim Nadzornom odboru na konačno usvajanje.

4.1.6. Rizik eksternalizacije

Rizik eksternalizacije je zajednički naziv za sve rizike koji nastaju kada Banka ugovorno povjerava drugoj strani (pružiocima usluga) obavljanje aktivnosti koje bi inače sama obavljala. Podkategorija je operativnog rizika i rizika finansijske likvidnosti. Program sa politikama i procedurama za

upravljanje rizikom eksternalizacije definiše sve elemente i korake u procesu upravljanja eksternalizacijom bančnih aktivnosti. Program opisuje uslove eksternalizacije, odgovornosti Nadzornog odbora, Uprave Banke i Odbora za upravljanje informacionim sistemom, kontinuitetom poslovanja i eksternalizacijom, politike za upravljanje rizicima vezanim sa eksternalizacijom i metodologiju procjene rizika koja obuhvata procjenu materijalne značajnosti, procjenu ključnih rizika i dubinsku analizu pružaoca usluga, kao i definisanje izlazne strategije za svaku materijalno značajnu eksternalizovanu aktivnost.

Procjena rizika se vrši jednom godišnje za svaki pojedinačni slučaj eksternalizacije poslovnih procesa. Imenovani vlasnik eksternalizacije zadužen je za nadzor i upravljanje pojedinačnom eksternalizovanom aktivnosti, svojim redovnim nadzorom i kontrolom prikuplja podatke na osnovu kojih pripremaju izvještaje. Podatke za izvještaj vezane za svoje materijalno značajne eksternalizovane aktivnosti dostavljaju Odboru, koji iste objedinjuje i šalje u dalju proceduru usvajanja. Izvještaj o eksternalizovanim aktivnostima se dostavlja Odboru za upravljanje informacionim sistemom, kontinuitetom poslovanja i eksternalizacijom, Upravi Banke, Odboru za rizike, a zatim Nadzornom odboru na konačno usvajanje. U slučaju vanrednih okolnosti, neočekivanih prekida ili ograničenja pružanja usluga, povećane izloženosti rizicima ili nekih drugih ozbiljnih incidenata, Vlasnik eksternalizacije je dužan odmah o tome obavijestiti Agenciju za bankarstvo FBiH, Upravu Banke, Odbor za rizike i Nadzorni odbor. Izvještaj treba da sadrži i prijedloge za prevazilaženje vanrednog događaja, posebno ako je ugrožena dalja saradnja sa pružaocem usluga.

4.1.7. Rizik finansiranja likvidnosti

Rizik finansijske likvidnosti je rizik gubitka koji proizilazi iz postojeće ili očekivane nemogućnosti banke da podmiri svoje dospjele novčane obaveze. Interna definicija rizika finansijske likvidnosti je povlačenje postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnost pribavljanja novih izvora finansiranja. Interni akti kojima je Banka definisala upravljanje rizikom likvidnosti su Strategija upravljanja rizikom likvidnosti, Politika sa procedurom upravljanja rizikom likvidnosti, Plan za vanredne i nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti, Plan likvidnosti i Plan izvora finansiranja. Strategijom upravljanja rizikom likvidnosti definisane su odgovornosti organa Banke za upravljanje rizikom likvidnosti. Glavni indikator rizika finansijske likvidnosti predstavlja stopa NPL u ukupnim kreditima jer Banci onemogućava očekivani gotovinski tok vlastitih sredstava.

Strategija likvidnosti usmjerena je na upravljanje usklađenošću aktive i pasive, upravljanje likvidnošću aktive i upravljanje pasivom u kontekstu likvidnosti. Strategija Banke zasniva se na pravovremenosti ispunjavanja svih obaveza, odnosno građenju imidža sigurne i stabilne Banke te održavanje povjerenja klijenata na visokom nivou. U okviru internog akta Strategija upravljanja rizicima sa metodologijom procjene za ICAAP i ILAAP Banka je definisala strateška opredjeljenja u upravljanju rizikom likvidnosti sa aspekta LCR-a.

Politikom likvidnosti definiše se održavanje propisanih i interno definisanih pokazatelja likvidnosti, struktura imovine i obaveza banke, identifikovanje izvora rizika likvidnosti i način prevazilaženja istih, sistem izvještavanja o riziku likvidnosti, projekcije novčanih tokova i sl.

Praćenje i kontrola rizika likvidnosti podrazumijeva: održavanje obavezne rezerve kod Centralne banke BiH, održavanje propisanog koeficijenta pokrića likvidnosti, praćenje interno definisanog koeficijenta pokrića likvidnosti zbirno za sve valute i pojedinačno za značajne valute KM i EUR, održavanje ročne usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza na mjesečnom nivou na osnovu izvještaja 4B i 4C, praćenje interno definisanih pokazatelja likvidnosti i njihovih limita, praćenje strukture imovine i obaveza.

Direkcija za upravljanje sredstvima nadležna je za dnevno upravljanje likvidnošću. U sklopu Direkcije organizaciono je smješten Odjel za upravljanje aktivom i pasivom i upravljanje trezorom koji je odgovoran za pripremu podataka za Izvještaj o dnevnoj i budućoj likvidnosti, izračun LCR-a te nadzor nad stavkama likvidne imovine koje čine zaštitni sloj likvidnosti. Dnevno se u sklopu Izvještaja o dnevnoj likvidnosti prati dostupna cijena vrijednosnih papira na Sarajevskoj berzi koji ulaze u zaštitni sloj likvidnosti. Direkcija za upravljanje sredstvima prati, upravlja i izvještava o dnevnoj/tekućoj i dinamičkoj/budućoj likvidnosti, prati ročnu usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza na osnovu izvještaja 4B i 4C, prati izvore sredstava i 15 najvećih izvora sredstava Banke na osnovu izvještaja 4D, dok Direkcija za upravljanje rizicima kroz svoje redovne mjesečne i kvartalne izvještaje prati ostvarene propisane i interno definisane pokazatelje likvidnosti i njihove limite. Svako odstupanje se analizira, predlažu se korektivne mjere i prati njihova realizacija, odnosno prevazilaženje neusklađenosti.

U sistem izvještavanja o riziku likvidnosti u ulozi izvjestioca uključeni su Direkcija za upravljanje sredstvima i Direkcija za upravljanje rizicima. Direkcija za upravljanje sredstvima sačinjava Izvještaj o dnevnoj likvidnosti i interni izvještaj o dnevnoj likvidnosti, zatim mjesečno Izvještaj o stanju likvidnosti i buduća likvidnost, simulacija ročne usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza na dan, izvještaj 4B,4C i 4D, obrasci K 72-76 LCR, koji se dostavljaju Direkciji za upravljanje rizicima, ALCO odboru, Internoj reviziji, Upravi Banke u skladu sa definisanim rokovima.

Direkcija za upravljanje rizicima izvršavajući kontrolnu funkciju upravljanja rizicima izvještava o izloženosti riziku likvidnosti mjesečno na osnovu Izvještaja o upravljanju rizikom likvidnosti i kvartalnog Izvještaja o upravljanju rizikom likvidnosti koji obuhvata podatke o sva tri mjeseca. Izvještaj se informativno mjesečno dostavlja ALCO odboru i Upravi Banke, a u okviru Izvještaja o radu funkcije upravljanja rizicima kvartalno se dostavlja Odboru za reviziju koji obavlja funkciju Odbora za rizike, a zatim Nadzornom odboru na konačno usvajanje.

4.1.8. Reputacijski rizik

Reputacijski rizik je rizik gubitka povjerenja u integritet banke do kojeg dolazi zbog nepovoljnog javnog mišljenja o poslovnoj praksi banke, koja proizilazi iz aktivnosti banke, poslovnih veza banke sa pojedinačnim klijentima ili aktivnostima članova organa banke, neovisno o tome postoji li osnova za takvo mišljenje.

Historijski posmatrano Banka nije bila izložena takvom reputacijskom riziku koji bi ugrozio integritet Banke, odnosno Banka svim poslovnim aktivnostima upravlja na način da ovaj rizik svede na minimum.

Reputacijski rizik je pokretač rizika likvidnosti i nastaje u momentu eskalacije strateškog ili poslovnog rizika, odnosno kada tržište na kojem Banka posluje dobije negativne inpute iz same Banke, što se materijalizira kroz odlive značajnih depozita velikog broja deponenata u veoma kratkom roku. S tim u vezi reputacijski rizik je u uskoj korelaciji sa svim ostalim značajnim rizicima. Banka upravlja ovim rizikom neposredno putem upravljanja ostalim pojedinačnim rizicima kojima je izložena u svom poslovanju. Poduzimanje neophodnih aktivnosti i ostvarivanje pozitivnih trendova u upravljanju značajnim rizicima prenosi se i na kvalitetno upravljanje reputacijskim rizikom.

4.1.9. Rizik kapitala

Rizik kapitala se odnosi na neodgovarajuću strukturu kapitala da podrži obim i prirodu poslovnih aktivnosti Banke ili na poteškoće sa kojima se suočava Banka prilikom pribavljanja novih izvora kapitala, posebno u slučajevima kada postoje hitne potrebe za povećanjem kapitala ili u

nepovoljnim uslovima. Minimalni standardi za kreiranje i provođenje programa, politike i procedura koje je Banka dužna da obezbijedi, kontinuirano održava i provodi definisani su internim aktom Program, politike i procedure za upravljanje kapitalom Banke.

Upravljanje rizikom kapitala podrazumijeva: mjesečno praćenje i izvještavanje o stanju kapitala, mjesečno sačinjavanje projekcija (simulacija) stanja kapitala i budućih potreba za kapitalom, praćenje stope adekvatnosti kapitala koje je u nadležnosti ALCO odbora. Za praćenje projekcije potrebnog kapitala i izvještavanje o stanju, strukturi i adekvatnosti kapitala zadužena je Direkcija za računovodstvo i izvještavanje koja mjesečno Upravu Banke, više rukovodstvo, ALCO odbor i kontrolnu funkciju upravljanja rizicima izvještava o promjenama regulatornog kapitala i stope adekvatnosti kapitala kao i rizikom ponderisane aktive, a Uprava Banke je dužna da najmanje jednom kvartalno izvještava Nadzorni odbor o stanju i strukturi kapitala.

Nakon početka primjene odluke o upravljanju kreditnim rizikom i načinu utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka (ECL) od 01.01.2020. godine sa visokim negativnim efektom na kapital, Banka je utvrdila mjere jačanja kapitala (dokapitalizacija i raspored dobiti u osnovni kapital ostvarene dobiti u tekućoj godini).

4.1.10. Testiranje otpornosti na stres

Testiranje otpornosti na stres je sastavni dio procesa upravljanja rizicima. U skladu sa Programom testiranja otpornosti na stres provodi se u Direkciji za upravljanje rizicima za sve značajne rizike najmanje jedanput godišnje za potrebe ICAAP-a i ILAAP-a, a rezultati testiranja otpornosti na stres koriste se pri izračunu internih kapitalnih i likvidnosnih zahtjeva. Testiranje otpornosti na stres provodi se kao metoda kojom se vrši kontrola upravljanja rizicima, a u skladu sa godišnjim Planom rada Funkcije upravljanja rizicima i navedenim Programom.

4.1.11. Ostali značajni rizici

4.1.11.1. Rizik profitabilnosti

Rizik profitabilnosti je rizik koji nastaje zbog neodgovarajućeg sistema i raspodjele zarade ili nemogućnosti banke da osigura odgovarajući stabilni i održivi nivo profitabilnosti i prisutan je prije svega zbog značajnosti uticaja kreditnog rizika. Upravljanje rizikom profitabilnosti je pod visokim uticajem kreditnog rizika kroz jačanje ispravki vrijednosti default stavki aktive. Rizik profitabilnosti je manje značajan rizik za Banku iz kog razloga je klasifikovan u ostale rizike, a Banka ovim rizikom upravlja neposredno putem upravljanja ostalim pojedinačnim rizicima kojima je izložena u svom poslovanju. Na mjesečnom nivou rizik profitabilnosti se prati u Direkciji za računovodstvo i izvještavanje kroz praćenje plana ostvarenja prihoda od kamata, naknada, nivoa kredita i depozita a na kvartalnom nivou kroz odnos planskih i ostvarenih veličina i analizom značajnih odstupanja.

4.1.11.2. Cyber rizik

Cyber rizik je rizik finansijskog gubitka, prekida poslovanja ili narušavanja reputacije banke usljed neovlaštenog upada u informacioni sistem. Praćenje cyber rizika je definisano kroz interne akte Metodologija procjene upravljanja rizicima IS i Procedura za upravljanje IT uslugama.

Banka proaktivno djeluje u cilju ograničavanja broja incidenata koji će se dogoditi i smanjenja cyber rizika. To čini odabirom i primjenom niza sigurnosnih mjera temeljenih na rezultatima procjene rizika.

Sveobuhvatna procjena rizika informacionog sistema koja se vrši jednom godišnje uključuje:

- otkrivanje općenitih prijetnji,
- otkrivanje specifičnih prijetnji,
- otkrivanje potrebne razine zaštite i
- usklađivanje potrebne razine zaštite i plana tretmana identifikovanih rizika.

Proces upravljanja incidentima se sastoji od pet osnovnih faza, koje obuhvataju sljedeće aktivnosti:

1. priprema,
2. otkrivanje i analiza,
3. obuzdavanje, iskorjenjivanje,
4. oporavak i
5. aktivnosti nakon incidenta.

Uprava Banke je imenovala Tim za odgovor na incidente, koji ima koordinatora, tehničko osoblje i osoblje za podršku procesu, te supervizorski tim, koji se aktiviraju po potrebi, u zavisnosti od vrste, kritičnosti i uticaja evidentiranog sigurnosnog incidenta. Internim aktima definisan je i način prijavljivanja i eskaliranja incidenata, plan komunikacije, izvještavanja zainteresovanih strana, uključujući Agenciju za bankarstvo FBiH, o težim incidentima. Kao dodatna mjera upravljanja ovim rizikom ugovorena je i Polisa osiguranja u slučaju cyber incidenata.

4.1.11.3. Pravni rizik

Pravni rizik je rizik koji nastaje zbog mogućnosti da neispunjenje ugovorne obaveze banke, pokrenuti sudski postupci protiv banke kao i donesene poslovne odluke banke za koje se ustanovi da su neprovođive, negativno utiču na poslovanje ili finansijski položaj banke. Podkategorija je operativnog rizika i rizika finansijske likvidnosti. Zaštita od mogućih posljedica provodi se knjiženjem rezervacija za sudske sporove koji se vode protiv Banke.

Rezervacija sudskog spora je iznos za koji bi Banka imala odliv novčanih sredstava u slučaju gubitka spora, uključujući i troškove zatezne kamate obračunate do procijenjenog vremena okončanja spora i troškova postupka, diskontovan na sadašnju vrijednost. Kod procjene diskontne stope Banka se vodi nivoom prosječnih pasivnih kamatnih stopa ukupnih izvora i depozita i prosječnih kamatnih stopa novougovorenih depozita. Procjena ishoda spora vrši se polugodišnje a procjena diskontne stope vrši se godišnje na datum diskontovanja, odnosno 30.11. za tekuću godinu.

Direkcija pravnih i opštih poslova redovno mjesečno sačinjava Izvještaj o stanju pasivnih sporova Banke za tekući mjesec i dostavlja Upravi Banke. Za izračun rezervacija za sudske sporove zadužena je Direkcija za računovodstvo i izvještavanje.

4.1.11.4. Rizik ulaganja

Rizik ulaganja proizilazi iz ulaganja Banke u fiksnu imovinu i ulaganja u druga pravna lica usljed promjena njihovih tržišnih vrijednosti. Statusna promjena iz 2016. godine dovela je do prekoračenja omjera fiksne imovine i regulatornog kapitala, te su u toku aktivnosti prodaje viška fiksne imovine.

4.1.11.5. Strateški rizik

Strateški rizik nastaje zbog nepostojanja dugoročne strategije Banke, donošenja pogrešnih poslovnih odluka te neprilagođenosti promjenama u ekonomskom okruženju. Izloženost strateškom riziku materijalizira se kroz ostvarenje planiranih veličina ali bez očekivanih rezultata usljed pogrešno postavljenih ciljeva. Banka upravlja strateškim rizikom kroz srednjoročni Plan poslovanja

koji donosi svake godine za naredne tri godine. Starteški ciljevi Banke u 2019. godini odnosili su se na izmjenu strukture kreditnog portfolija u korist retail-a kao i jačanje drugih usluga u segmentu retail-a s ciljem povećanja nivoa profitabilnosti kroz niži stepen rizičnosti poslovnih aktivnosti. Planirani rast u cjelosti je temeljen na nužnosti poboljšanja kvaliteta aktive, što je u 2019. godini i ostvareno. Preostaje prioritarna aktivnost svođenja nivoa fiksne imovine u zakonski okvir, što se očekuje do kraja tekuće 2020. godine.

4.1.11.6. Poslovni rizik

Poslovni rizik je negativna ili neočekivana promjena obima poslovanja i/ili profitnih marži Banke koja može dovesti do značajnih gubitaka. Proizilazi prvenstveno iz neispunjenja dobro osmišljene i postavljene strategije poslovanja. Realizacija strateških ciljeva zavisi od kvaliteta provedbe poslovnih aktivnosti u različitim segmentima poslovanja Banke.

4.1.11.7. Upravljački rizik, rizik države, rizik usklađenosti i rizik namirenja

Rizici koji su prepoznati kao rizici kojima bi Banka mogla biti izložena i obavezan su dio sistema upravljanja rizicima a nisu značajni rizici su: upravljački rizik, rizik države, rizik usklađenosti i rizik namirenja.

- Upravljački rizik se definiše kao rizik koji nastaje usljed nedostataka u organizaciji i sistemu internih kontrola.
- Rizik države je rizik porijekla lica prema kojem je banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke da naplati potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla tog lica.
- Rizik usklađenosti je rizik izricanja mogućih mjera i kazni te rizik od nastanka značajnog finansijskog gubitka koji Banka može pretrpjeti zbog neusklađenosti sa propisima, standardima i kodeksima te internim aktima. Pod rizikom usklađenosti Banka uključuje i rizike izmjene regulative i uticaja.
- Rizik namirenja je rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke zbog razlike u ugovorenoj cijeni namirenja za određeni dužnički, vlasnički, devizni ili robni instrument u odnosu na njegovu sadašnju tržišnu vrijednost.

4.2. Organizaciona struktura funkcije upravljanja rizicima

Banka je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta definisala da funkciju upravljanja rizicima izvršava Direkcija za upravljanje rizicima. Direktor Direkcije za upravljanje rizicima ujedno je i odgovorno lice za funkciju upravljanja rizicima. U okviru kontrolne funkcije upravljanja rizicima unutar Direkcije za upravljanje rizicima sistematizovana su dodatna tri radna mjesta – Samostalni stručni saradnik za kontrolu rizika. U segmentu kontrole utvrđene su direktne linije izvještavanja Nadzornog odbora u skladu sa zahtjevima Odluke o upravljanju rizicima.

Ostala radna mjesta unutar Direkcije za upravljanje rizicima vezana su za procjenu i mjerenje kreditnog rizika, upravljanje kolateralima te izvještavanje. Nad Direkcijom direktnu nadležnost ima član Uprave nadležan za upravljanje rizicima u čiju nadležnost pripadaju Direkcija za računovodstvo i izvještavanje sa Odjelom za izvještavanje i Direkcija za upravljanje nekvalitetnom aktivom.

Direkcija za upravljanje rizicima provodi kontinuirani proces praćenja i izvještavanja o svim značajnim rizicima na način da o istima blagovremeno informaciju ima Uprava te uz direktnu liniju izvještavanja prema Nadzornom odboru putem Odbora za reviziju koji obavlja ulogu Odbora za rizike. Aktivnosti funkcije upravljanja rizicima provode se u skladu sa godišnjim Planom rada funkcije upravljanja rizicima, a detaljan pregled istih sa izdatim preporukama po pojedinačnim rizicima i njihovim statusima dokumentovan je u Izvještaju o radu funkcije upravljanja rizicima (kvartalnom, polugodišnjem i godišnjem).

4.3. Sistem izvještavanja o rizicima

Kako bi svi nadležni nivoi Banke bili adekvatno uključeni u sistem upravljanja rizicima, uspostavljen je sistem izvještavanja koji omogućava informisanje svih sudionika o izloženosti rizicima i shodno tome poduzimanju adekvatnih aktivnosti. Procedurom izvještavanja o značajnim rizicima definisan je sadržaj i struktura izvještaja za značajne rizike, te dinamika i linije izvještavanja.

Direkcija za upravljanje rizicima je kroz redovne aktivnosti uključena u praćenje i preventivno djelovanje iz segmenta značajnih rizik, tako da se uočeni nedostaci otklanjaju odmah gdje je to primjenjivo, a na kvartalnom nivou definišu se preporuke za aktivnosti koje zahtijevaju određeno vrijeme za realizaciju.

Direkcija za upravljanje rizicima mjesečno sačinjava izvještaje o upravljanju značajnim rizicima (kreditnom riziku, operativnom riziku, tržišnim rizicima i riziku likvidnosti) i informativno ih dostavlja ALCO odboru i Upravi Banke.

Funkcija upravljanja rizicima na kvartalnom, polugodišnjem i godišnjem nivou podnosi Izvještaj o radu a isti uključuje Izvještaje o upravljanju pojedinačnim rizicima sa izdatim preporukama i statusom ranijih preporuka i informacijama o ostalim provedenim aktivnostima. Izvještaji o radu Funkcije upravljanja rizicima dostavljaju se Odboru za reviziju koji obavlja funkciju Odbora za rizike i Nadzornom odboru na usvajanje, uz informisanje ALCO odbora i Uprave Banke.

4.4. Tehnike ublažavanja rizika, kao i načini koje Banka koristi za osiguravanje i praćenje efikasnosti u ublažavanju rizika

Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

Banka naplatu odobrenih plasmana primarno bazira iz budućih novčanih tokova dužnika, a kao sekundarni izvor naplate kako bi se smanjio gubitak usljed potencijalnog nastupanja statusa neizmirenja obaveza dužnika, Banka uzima različite instrumente obezbjeđenja (kolaterale) kao zaštitu.

Efikasnost tehnika ublažavanja kreditnog rizika se mjeri i kontroliše praćenjem vremena potrebnog za realizaciju kolaterala i odstupanja realizovanih vrijednosti kolaterala od očekivanih. Izbor instrumenata osiguranja – kolaterala naplate potraživanja Banke ovisi o iznosu kreditnog zaduženja, procjeni kvaliteta klijenta, procjeni rizika kreditnog posla, traženog roka otplate, procjene prihvatljivosti ponuđenih instrumenata osiguranja i definisanih limita koncentracije.

Insturmenati obezbjeđenja koje Banka koristi su novčani depozit deponovan kod Banke ili neke druge banke u FBiH ili banke zemlje zone A, bankarske garancije izdate od strane prvoklasne Banke, BiH, FBiH i RS, nekretnine, pokretna imovina, zalihe, vrijednosni papiri, polise osiguranja i mjenice.

4.5. Adekvatnost uspostavljenog sistema upravljanja rizicima Banke u odnosu na njen rizičan profil i poslovnu politiku i strategiju

Profil rizičnosti je procjena svih rizika kojima je ili kojima bi Banka mogla biti izložena u svom poslovanju. Preduslov za adekvatnu procjenu profila rizičnosti je poštivanje principa proporcionalnosti, odnosno procjena srazmjerno veličini, internoj organizaciji, prirodi i obimu složenosti poslovnih aktivnosti Banke i procjena u skladu sa poslovnom strategijom Banke.

Banka je uzela u obzir obim, vrstu i složenosti svojih aktivnosti na tržištu kojem pripada, finansijsko tržište FBiH te Strategijom upravljanja rizicima sa metodologijom procjene za ICAAP i ILAAP identifikovala rizike kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju i izvršila podjelu rizika. Temelj za ocjenu relevantnosti rizika za poslovanje Banke čini Katalog rizika kao alat pomoću kojeg je Banka identifikovala sva bitna svojstva svih tipova rizika: definicija rizika, nadležnosti za preuzimanje, upravljanje i kontrolu, uzroci i mogućnost kontrole, regulatorni zahtjevi/okviri/limiti, interno definisani limiti, interni akti koji definišu upravljanje rizikom, međuzavisnost sa drugim rizicima, linije izvještavanja i ocjenu značajnosti. Značajni rizici su tretirani sa aspekta kapitalne, likvidnosne i kontrolne relevantnosti. Materijalno značajnim rizikom smatra se onaj identificirani rizik koji bi u određenim situacijama mogao ugroziti nastavak poslovanja Banke. Svi značajni rizici za koje se u konačnici izdvajaju minimalni kapitalni zahtjevi kontinuirano se prate od strane Direkcije za upravljanje rizicima i daju se preporuke za kvalitetnije ovladavanje istim.

4.6. Povezanost rizičnog profila Banke sa njenom poslovnom strategijom

Profil rizika je procjena svih rizika kojima je ili kojima bi Banka mogla biti izložena u svom poslovanju. Risk apetit podrazumijeva preuzimanje i utvrđivanje prihvatljivog nivoa rizika od strane Banke koji je Banka spremna preuzeti kako bi postigla svoje ciljeve. Na osnovu Plana poslovanja, Plana upravljanja nekvalitetnom aktivom i Plana upravljanja kapitalom, Strategijom upravljanja rizicima sa metodologijom procjene za ICAAP i ILAAP sa kojom su pomenuti planovi međusobno u cjelosti usklađeni, Banka je definisala strateške pokazatelje koje prati na kvartalnom nivou a odnose se na kreditni rizik, rizik likvidnosti, rizik profitabilnosti, te rizik kapitala.

4.7. Informisanje organa upravljanja o rizicima

Direkcija za upravljanje rizicima redovno mjesečno sačinjava Izvještaje o upravljanju značajnim rizicima i iste kao informaciju dostavlja ALCO odboru i Upravi Banke. Izvještaj o radu funkcije za upravljanje rizicima sačinjava se kvartalno, polugodišnje i godišnje i dostavlja Odboru za reviziju koji obavlja funkciju Odbora za rizike i Nadzornom odboru na usvajanje a sastavni dio predmetnog izvještaja su pojedinačni izvještaji o upravljanju značajnim rizicima.

5. Kapital i adekvatnost regulatornog kapitala

5.1. Regulatorni kapital

Regulatorni kapital predstavlja iznos izvora sredstava koji je banka dužna održavati radi sigurnog i stabilnog poslovanja, i predstavlja zbir osnovnog i dopunskog kapitala, nakon regulatornih usklađivanja.

Banka regulatorni kapital izračunava primjenom regulatorne Odluke o izračunavanju kapitala banke. Regulatorni kapital Banke na dan 31.12.2019. godine iznosi 42.577 hiljada KM. Najveći dio kapitala se sastoji od najstabilnijih i najpostojanijih izvora sredstava – uplaćenih redovnih dionica.

U osnovni kapital Banke je najvećim dijelom uključene redovne dionice u iznosu od 37.041 hiljada KM, ostatak se odnosi na dioničku premiju, zadržanu dobit i akumuliranu ostalu sveobuhvatnu dobit. U skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, od osnovnog kapitala se oduzima nematerijalna imovina i razlika nedostajućih rezervi.

Nedostajuće rezerve za kreditne gubitke računaju se u skladu sa propisima FBA. Banka računa rezervisanja za kreditne gubitke po FBA metodologiji za svaki ugovor o kreditu. Pozitivna razlika se prikazuje kao nedostajuće rezerve za kreditne gubitke. Na dan 31.12.2019. godine nedostajuće rezerve za kreditne gubitke kao odbitna stavka kapitala iznose 11.301 hiljada KM. Prema propisima FBA, nedostajuće rezerve se odbijaju od dopunskog kapitala do iznosa 0, a ostatak od osnovnog kapitala.

Dopunski kapital se sastoji od općih ispravki vrijednosti za kreditne rizike, izračunatih kao 1,25% iznosa izloženosti ponderisanog rizikom, umanjениh za nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu.

Banka ne posjeduje hibridne, odnosno podređene instrumente, te nema dodatni osnovni kapital.

Banka redovno prati kretanje kapitala, stope kapitala, kao i uticaj svih metodoloških promjena koje imaju uticaj na kapital.

Tabela 3: Struktura regulatornog kapitala

Kapital		
Br.	Stavka	Iznos
1.	REGULATORNI KAPITAL	42.577
1.1	OSNOVNI KAPITAL	42.577
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	42.577
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	41.670
1.1.1.2	Zadržana dobit	5.711
1.1.1.3	Ostali ukupni rezultat	3.599
1.1.1.4	Ostale rezerve	
1.1.1.5	(-) Ostala nematerijalna imovina	-342
1.1.1.6	(-) Odložena poreska imovina koja zavisi od buduće profitabilnosti i neproizilazi iz privremenih razlika umanjениh za povezane poreske obaveze	
1.1.1.7	(-) Odbici od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuju dodatni osnovni kapital	-8.061
1.1.1.8	(-) Odloženo poresko sredstvo koje se može odbiti i koja zavisi od buduće profitabilnosti i proizilazi iz privremenih razlika	
1.1.2.	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	
1.1.2.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dodatni osnovni kapital	
1.1.2.2	(-) Odbici od stavki dopunskog kapitala koji premašuju dopunski kapital	

1.1.2.3	Odbitak od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuje dodatni osnovni kapital (odbija se od redovnog osnovnog kapitala)	
1.2	DOPUNSKI KAPITAL	0
1.2.1	Instrumenti kapitala i subordinirani krediti koji se priznaju kao dopunski kapital	
1.2.2	Opšte ispravke vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardizovanim pristupom	3.240
1.2.3	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	
1.2.4	Elementi ili dobici od dopunskog kapitala - ostalo	-3.240

5.2. Kapitalni zahtjevi i adekvatnost regulatornog kapitala

Odlukom o izračunavanju kapitala banke propisana je metodologija izračuna iznosa regulatornog kapitala i stope adekvatnosti kapitala.

Propisani su kapitalni zahtjevi koje Banka u svakom momentu mora ispunjavati:

- stopu redovnog osnovnog kapitala od 6,75%
- stopu osnovnog kapitala od 9%
- stopu regulatornog kapitala od 12%

Definisane stope kapitala banka izračunava stavljanjem u omjer stavke regulatornog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti riziku izražena u procentu.

Dodatno, banke su u obavezi održavati i zaštitni sloj kapitala u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupne izloženosti riziku. Navedeni zaštitni sloj sastoji se samo od stavki redovnog osnovnog kapitala, nakon ispunjenja stope redovnog osnovnog kapitala od 6,75%.

Ukupan iznos izloženosti riziku u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, predstavlja zbir izloženosti ponderisane rizikom za kreditni, tržišni, operativni rizik, rizik namirenja / slobodne isporuke i rizik povezan sa velikim izloženostima koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja.

Banka ne izdvaja dodatne kapitalne zahtjeve za rizik namirenja/slobodne isporuke, kao ni rizik povezan sa velikim izloženostima koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja.

5.2.1. Kapitalni zahtjev za kreditni rizik (standardizovani pristup)

Kapitalni zahtjev za kreditni rizik iznosi 31.103 hiljada KM sa sljedećom strukturom:

Tabela 4: Struktura kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik

Adekvatnost kapitala			
Br.	Stavka	Iznos rizikom ponderisane aktive	Iznos kapitalnog zahtjeva
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama		
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	2.298	276
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	4.823	579
7.	Izloženosti prema prema privremenim društvima	38.416	4.610
8.	Izloženosti prema stanovništvu	55.780	6.694
9.	Izloženosti obezbijeđeni nekretninama	110.116	13.214
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	17.629	2.115

11.	Visokorizične izloženosti	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	0	0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	187	22
16.	Ostale izloženosti	29.945	3.593

5.2.2. Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike (standardizirani pristup)

Na dan 31.12.2019. godine ukupna izloženost tržišnom riziku iznosi 1.962 hiljada KM. Kapitalni zahtjev za tržišne rizike iznosi 157 hiljada KM.

Tabela 5: Kapitalni zahtjev za tržišne rizike

C 22.00 (TR SP VR)	SVE POZICIJE		NETO POZICIJE		POZICIJE PODLOŽNE KAPITALNIM ZAHTEJIMA (Uključujući ponovnu raspodjelu neusklađenih pozicija u valutama koje podliježu posebnom tretmanu za usklađene pozicije)			KAPITALNI ZAHTEJEV	UKUPNI IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU
	DUGA	KRATKA	DUGA	KRATKA	DUGA	KRATKA	USKLAĐENE		
	020	030	040	050	060	070	080	090	100
UKUPNE POZICIJE U									
010 NEIZVJEŠTAJNIM VALUTAMA	123158	121913	1308	63	1308	0		157	1962
020 Visoko korelirane valute									
Sve ostale valute (uključujući pozicije u investicione fondove tretirane kao različita valuta)									
030	122636	121913	786	63	786	0		94	
040 Zlato	522	0	522	0				63	
PODIJELA UKUPNIH POZICIJA (UKLJUČUJUĆI IZVJEŠTAJNU VALUTU) PREMA VRSTAMA IZLOŽENOSTI									
Ostala imovina i obaveze osim vanbilansnih stavki i finansijskih derivata									
100	547200	489364							
Bilješke: VALUTNE POZICIJE									
130 Euro	112957	112404	553	0					
210 Danska kruna	264	284	0	20					
230 Funta sterlinga	46	56	0	10					
340 Švedska kruna	315	326	0	11					
350 Švicarski franak	4509	4524	0	15					
380 Američki dolar	3886	3893	0	7					
470 Ostalo	301	257	44	0					
480 Hrvatska kuna	358	169	189	0					
490 Konvertibilna marka	424564	367451	57113	0					

5.2.3. Kapitalni zahtjev za operativni rizik

Za izračun kapitalnog zahtjeva za operativni rizik, Banka koristi jedostavni pristup, koji je jednak 15% trogodišnjeg prosjeka relevantnog pokazatelja kako je propisano članom 105. Odluke o izračunavanju kapitala banke. Banka izračunava trogodišnji prosjek relevantnog pokazatelja na osnovu podataka za posljednja tri dvanaestomjesečna perioda na kraju finansijske godine.

Tabela 6: Kapitalni zahtjev za operativni rizik

C 16.00.a (OPR 16)	RELEVANTNI POKAZATELJ GODINA-3	RELEVANTNI POKAZATELJ GODINA-2	RELEVANTNI POKAZATELJ PRETHODNA GODINA	KAPITALNI ZAHTEJEV	Ukupan iznos izloženosti operativnom riziku
	010	020	030	070	071
1. BANKARSKJE AKTIVNOSTI KOJE PODLIJEŽU JEDNOSTAVNOM PRISTUPU	16.970	14.545	15.296	2.341	29.257

Odlukom o izračunavanju kapitala banke, propisano je da Banka mora u svakom trenutku ispunjavati kapitalne zahtjeve po pitanju stope redovnog osnovnog kapitala od 6,75%, stope osnovnog kapitala od 9% i stope regulatornog kapitala od 12%. Također, propisana je obaveza da

održava zaštitni sloj za očuvanje kapitala kao regulatorni kapital u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Tabela 7: Stope kapitala i nivoi kapitala

KA3 – STOPE KAPITALA I NIVOI KAPITALA (C 03.00)			
			31.12.2019.
Red	ID broj	Stavka	Iznos
10	1	Stopa redovnog osnovnog kapitala	14,66%
20	2	Višak (+) / manjak (-) redovnog osnovnog kapitala	22.974
30	3	Stopa osnovnog kapitala	14,66%
40	4	Višak (+) / manjak (-) osnovnog kapitala	16.440
50	5	Stopa regulatornog kapitala	14.66%
60	6	Višak (+) / manjak (-) regulatornog kapitala	7.727

5.3. Izloženost prema Kreditnom riziku

5.3.1. Definicija pojmova i metode za izračun

Upravljanje kreditnim rizikom kao najznačajnijim rizikom regulisano je Politikom sa procedurama upravljanja kreditnim rizikom i setom internih akata koji su obavezujući po važećoj regulativi i koji se svakodnevno primjenjuju u praksi a kojima se detaljno opisuje način odvijanja kreditnog procesa u Banci. Proces izračuna rezervisanja je standardni dio procesa upravljanja kreditnim rizikom a Metodologija izračuna ispravki vrijednosti/rezervacija – MSFI 9 je interni akt koji definiše metodologiju obračuna rezervisanja u Banci.

Potraživanja u statusu neizmirenja obaveza (Default) - Banka smatra da je izloženost non-performing/obezvrijeđena kada se desi neki od niže navedenih događaja koji imaju nepovoljan uticaj na procijenjene buduće novčane tokove:

- Dužnik je u kašnjenju više od 90 dana u materijalno značajnom iznosu,
- Banka smatra malo vjerovatnim da će dužnik u potpunosti izmiriti svoju obavezu prema njoj, bez obzira na mogućnost naplate po osnovu aktiviranja instrumenta osiguranja posebno cijeneći sljedeće elemente:
 - Prestanaka obračunavanja kamate;
 - Djelimičan ili potpuni otpis potraživanja;
 - Kredit je restruktuiran usljed finansijskih poteškoća dužnika, pri čemu se restrukturacijom neće postići poboljšanja finansijskog stanja u period od 6 mjeseci;
 - Modifikacije nastale usljed komercijalnih razloga se ne smatraju modifikacijama koje vode u Nivo 3;
 - Protestiranje garancije;
 - Dug može biti otplaćen jedino kroz realizovanje kolateralna;
 - Likvidaciju ili stečaj dužnika izuzev ukoliko se otplata dominantno ne zasniva na novčanim tokovima od dužnika;

Kada se računaju dani kašnjenja, pod materijalno značajnim iznosom podrazumijevaju se dospjela potraživanja Banke od dužnika koja su veća od 500 KM i 2,5% ukupne izloženosti dužnika-pravnog lica i 1% ukupne izloženosti dužnika-fizičkog lica i 20 KM.

Banka koristi pristup „po klijentu“ kod pravnih lica, te brojanje dana kašnjenja započinje danom kada je ukupan iznos svih dospjelih neizmirenih obaveza dužnika, po svim ugovornim iznosima postao materijalno značajan. Kod fizičkih lica koristi se pristup „po ugovoru“, te brojanje dana kašnjenja započinje danom kada je ukupan iznos svih dospjelih neizmirenih obaveza ugovora postao materijalno značajan. Parametri koji se koriste za obračun rezervacija (PD i LGD) određuju se za svaki segment posebno, u zavisnosti od proizvoda i grupe dana kašnjenja.

Za potrebe određivanja vrijednosti PD parametra, Banka sve segmente kreditnih izloženosti razvrstava u homogenu grupu i u grupe dana kašnjenja. Izračun PD parametra se vrši statističkim metodama putem matrica migracije a na osnovu historijskih podataka u periodu od pet godina. Dobivene parametre Banka prilagođava očekivanim budućim ekonomskim okolnostima (koristeći makroekonomske pokazatelje BDP i stopu nezaposlenosti).

Kod izračuna LGD posmatra se kretanje izloženosti u periodu proteklih 60 mjeseci ne uzimajući u obzir da li je izloženost obezbijeđena ili ne priznatim kolateralom, te se pretpostavlja da su naplate izvršene iz redovnog novčanog toka. LGD se obračunava za svaku homogenu grupu u kreditno-garancijskom portfoliju po grupama dana kašnjenja. Za kredite koji su u statusu neizmirenja obaveza poredi se inicijalna izloženost i izloženost prema istim klijentima naoklon 60 mjeseci. Korištenjem linearne interpolacije Banka vrši prilagodbu izračunatih LGD parametara po grupama dana kašnjenja između maksimalno izračunatog i 1. U narednom periodu u sklopu aktivnosti prelaska na novi informacioni sistem, Banka će obezbijediti kvalitetniju bazu podataka za potrebe izračunavanja LGD.

Vodeći princip modela očekivanog kreditnog gubitka je odražavanje pogoršanja ili poboljšanja kreditnog kvaliteta finansijskog instrumenta. Iznos očekivanog kreditnog gubitka koji se priznaje, zavisi od stepena kreditnog pogoršanja od inicijalnog priznanja.

Postoje dvije osnove za izračunavanje:

- **12-mjesečni ECL** (Nivo 1), koji se odnosi na sve stavke (od inicijalnog priznanja), dokle god nema značajnog pogoršanja kreditnog kvaliteta
- **ECL u toku čitavog vijeka trajanja** (Nivoi 2 i 3), koji se primjenjuje kada dođe do značajnog povećanja kreditnog rizika na individualnoj ili kolektivnoj osnovi.

Nivoi 2 i 3 se razlikuju u načinu na koji se priznaje prihod od kamate. U Nivou 2, prihod od kamate se računa na osnovu bruto knjigovodstvene vrijednosti, dok se u Nivou 3, prihod od kamate suspenduje.

Banka za svaki izvještajni period procjenjuje da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od inicijalnog priznavanja i da li je kreditno obezvrjeđenje svakog finansijskog instrumenta identifikovano za svaki portfolij koji je predmet procjenjivanja, kako bi se odredilo da li se primjenjuje obračun obezvrjeđenja na 12-mjesečnoj osnovi ili u toku čitavog vijeka trajanja finansijskog instrumenta.

Takođe, istovremeno se procjenjuje i način obračuna prihoda od kamate, koji zavisi od Nivoa kreditnog rizika u kojem se finansijski instrument nalazi.

Banka ima jasno definisane kriterije za procjenjivanje i priznavanje kredita i potraživanja kao i kriterije za procjenjivanje i priznavanje rezervisanja po osnovu potencijalnih obaveza, u skladu sa Međunarodnim standardom finansijskog izvještavanja.

Obezvrjeđenje plasmana se vrši na osnovu procjene očekivanih budućih novčanih tokova iz poslovanja klijenta, kao i realizacije sredstava obezbjeđenja, ukoliko se procijeni da će realno plasman biti namiren iz tih sredstava.

Banka svaku izloženost raspoređuje u jednu od slijedećih kategorija kreditnog rizika:

- Nivo 1 – nizak nivo kreditnog rizika (*eng. performing*)

- Nivo 2 – povećan nivo kreditnog rizika (*eng. underperforming*)
- Nivo 3 – izloženosti u statusu neizmirenja obaveza (*eng. nonperforming*).

Raspored izloženosti po Nivoima rizika za pravna lica se vrši na nivou klijenta, a za fizička lica na nivou ugovora (partije).

Banka procjenu rezervisanja vrši na:

- Individualnoj i
- Kolektivnoj osnovi.

Procjena na individualnoj osnovi se vrši za klijente koji su raspoređeni u Nivo kreditnog rizika 3 i ako ispunjavaju makar jedan od sljedećih kriterija:

- Izloženosti prema fizičkim licima koji su viši od 25.000 KM
- Izloženosti prema pravnim licima koji su viši od 50.000 KM.

Klijenti koji ne ispunjavaju gore navedene uslove, a nalaze se u Nivou 2 ili Nivou 1 kreditnog rizika procjenjuju se na kolektivnoj procjeni. Izloženost se izračunava kao ukupna bilansna i vanbilansna izloženost na finansijski datum obračuna. Obezvrjeđenje kredita koje umanjuje vrijednost kredita evidentira se na računu ispravki vrijednosti u okviru bilansa stanja i priznaje se kao rashod u okviru bilansa uspjeha.

5.3.2. Pregled ukupnog iznosa izloženosti Banke

Tabela 8: Ukupna izloženost Banke

Ukupna i prosječna neto vrijednost izloženosti

Br.	Kategorija izloženosti	Neto vrijednost izloženosti na kraju perioda	Prosječne neto izloženosti tokom perioda
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	214.294	176.258
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	14.895	10.722
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0
4.	Izloženost prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	23.460	22.422
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	46.020	44.714
8.	Izloženosti prema stanovništvu	78.326	68.224
9.	Izloženosti obezbijedene nekretninama	123.017	125.462
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	16.546	18.776
11.	Visokorizične izloženosti	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	0	0

15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	187	198
16.	Ostale izloženosti	39.710	38.817

5.3.3. Geografska podjela izloženosti po značajnijim područjima, prema kategorijama izloženosti

Banka ne prati geografsku podjelu izloženosti obzirom da posluje kroz jedan poslovni i geografski segment pružanja bankarskih usluga u BiH, prvenstveno u F BiH i Brčko Distriktu, a u manjem obimu u RS.

5.3.4. Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti i prema kategorijama izloženosti

Tabela 9: Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti i prema kategorijama izloženosti

Izloženosti	Pojoprivreda, šumarstvo i ribolov	Vađenje ruda i kamena	Prerađivačka industrija	Proizvodnja i snadbijevanje električnom energijom, gasom, parom i	Snadbijevanje vodom;	Građevinarstvo	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i	Saobraćaj i skladištenje	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	Informacije i komunikacije	Poslovanje nekretninama	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	Administrativne i pomoćne	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	Obrazovanje	Djelatnosti zdravstvene zaštite	Umjetnost, zabava i rekreacija	Ostale uslužne djelatnosti	Ukupno
Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama												214,294							214,294
Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima												467	14,428						14,895
Izloženosti prema institucijama												23,460							23,460
Izloženosti prema privrednim društvima	1,382	2,793	11,578	1,761		10,119	10,577	712	1,319		4,178	386				49	1,166		46,020
Izloženosti prema stanovništvu	401	187	1,807	217		1,315	2,354	525	640		831			143		59	69,847		78,326
Izloženosti obezbijedene nekretninama	829	3,991	25,511	2,674		11,512	24,560	766	6,589		13,724	3,992			1,081	683	27,105		123,017
Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza		603	6,543	703		1,380	2,189	306	3,372		573	90		4		139	644		16,546
Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja												129	56					2	187
Ostale izloženosti /*												39,710							39,710

/* U poziciji Ostale izloženosti, kolona Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, iskazana je materijalna imovina i razgraničenja (unaprijed plaćeni troškovi) u iznosu 29.317 h/KM

5.3.5. Podjela izloženosti prema SME**Tabela 10:** Podjela izloženosti prema SME

Izloženosti		MP	SP	VP
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	0	0	214.294
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	0	0	14.895
3.	Izloženost prema subjektima javnog sektora			
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama			
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama			
6.	Izloženosti prema institucijama	0	0	23.460
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	9.703	16.121	20.196
8.	Izloženosti prema stanovništvu	8.064	1.249	0
9.	Izloženosti obezbijeđene nekretninama	26.674	42.880	29.985
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	15.586	418	0
11.	Visokorizične izloženosti			
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica			
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom			
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima			
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	2	0	185
16.	Ostale izloženosti	742	0	38.968

5.3.6. Podjela djelatnosti prema SME**Tabela 11:** Podjela djelatnosti prema SME

Djelatnosti	MP	SP	VP
Poljoprivreda, lov i ribolov	910	1.702	0
Vađenje ruda i kamena	2.928	4.063	583
Prerađivačka industrija	12.162	16.038	17.239
Proizvodnja i snadbijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	1.054	172	4.129
Snadbijevanje vodom; kanalizacija; upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	0	0	0
Građevinarstvo	10.337	9.228	4.761
Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	12.465	11.172	16.033
Saobraćaj i skladištenje	1.329	98	882
Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	11.920	0	0
Informacije i komunikacije	0	0	0
Poslovanje nekretninama	3.574	11.036	4.696
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1.476	2.557	278.495
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	0	0	56
Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	143	0	14.428
Obrazovanje	1	1.080	0
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	930	0	0
Umjetnost, zabava i rekreacija	0	0	0
Ostale uslužne djelatnosti	1.542	3.522	681

5.3.7. Podjela izloženosti prema grani privrede

Tabela 12: Podjela izloženosti prema grani privrede

Br.	Grane privrede	Izloženosti kod kojih su izvršene ispravke vrijednosti, odnosno umanjenje vrijednosti (izloženosti u statusu neizmirenja obaveza)	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja	Ispravke vrijednosti za dospjela nenaplaćena potraživanja	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti a izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ukupan iznos obračunatih regulatornih rezervi
1.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	511	511	478	476	2.669	32	564
2.	Vađenje ruda i kamena	1.539	524	1.563	513	7.478	236	1,441
3.	Prerađivačka industrija	20.304	12.082	20.960	11.798	40.586	439	14,323
4.	Proizvodnja i snadbijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	2.453	1.419	2.268	1.305	4,763	23	1,783
5.	Snadbijevanje vodom; kanalizacija; upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine							
6.	Građevinarstvo	5,735	4,145	5,558	3,951	23,628	377	4,362
7.	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	11,444	8,445	10,947	7,909	38,437	379	9,192
8.	Saobraćaj i skladištenje	1,046	530	1,020	506	2,064	12	763
9.	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	6,612	2,113	441	320	9,610	695	3,906
10.	Informacije i komunikacije							
11.	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja /*	4,196	4,006	4,143	3,953	283,244	551	4,468
12.	Poslovanje nekretninama	8,101	6,174	8,088	6,149	19,401	192	7,536
13.	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti							
14.	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	5	5	5	5	57		6
15.	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	399	395	453	395	14,614	8	431
16.	Obrazovanje					1,103	5	22
17.	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	365	191	351	185	808	3	241
18.	Umjetnost, zabava i rekreacija							
19.	Ostale uslužne djelatnosti	5,321	4,512	3,507	3,201	100,486	1,219	5,725
20.	Djelatnosti domaćinstava kao poslodavaca, djelatnosti doamćinstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za sopstvenu upotrebu							
21.	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i organa							
22.	Ostalo neraspoređeno /**	30	30	30	30			30
23.	Ukupno	68,061	45,082	59,812	40,696	548,948	4,171	54,793

/* U poziciji Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja iskazana je materijalna imovina u iznosu 29.203 /hKM (kolona Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza)

/** U poziciji Ostalo neraspoređeno iskazana su razgraničenja (unaprijed plaćeni troškovi) u iznosu 119 /hKM(kolona Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza)

5.3.8. Vanbilansne izloženosti i spravke vrijednosti za vanbilansne izloženosti**Tabela 13:** Vanbilansne izloženosti i spravke vrijednosti za vanbilansne izloženosti

Opis	Ukupna vanbilansna izloženost	IV vanbilansa
Poljoprivreda, šumarstvo , ribolov	22	1
Vađenje ruda i kamena	407	40
Prerađivačka industrija	3.865	27
Proizvodnja i snabdijevanje el.energijom, gasom, parom i klimatizacija	1.645	1
Snabdijevanje vodom; kanalizacija; upravljanje otpadom i djelatnost sanacije (remedijacije) životne sredine	0	0
Građevinarstvo	4.222	21
Trg na malo i veliko; popravka motornih vozila i motocikala	6.121	49
Saobraćaj i skladištenje	433	6
Djelatnost pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	134	3
Informacije i komunikacije	0	0
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	0
Poslovanje nekretninama	1.886	30
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	0	0
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	0	0
Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	250	1
Obrazovanje	0	0
Djelatnost zdravstvene zaštite i socijalnog rada	1	0
Umjetnost, zabava i rekreacija	0	0
Ostale uslužne djelatnosti	2.114	22
Ukupno	21.100	201

5.3.9. Prikaz promjena u ispravkama vrijednosti tokom perioda

Tabela 14: Prikaz promjena u ispravkama vrijednosti tokom perioda

Opis	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1. Početno stanje	41,755	5,605
2. Nove ispravke vrijednosti tokom perioda (novonastala imovina i povećanje)	3,067	4,081
3. Iznos ukinutih ispravki vrijednosti (prestanak priznavanja, naplata imovine,	-387	-6,168
4. Transferi		
5. Smanjenje IV uslijed otpisa	-1,897	0
6. Završno stanje	42,538	3,518

5.3.10. Korištenje kreditnog rejtinga

Tokom 2019. godine Banka je samo za klasu izloženosti prema državi i centralnoj banci koristila dugoročni kreditni rejting za državu Bosnu i Hercegovinu agencije za eksterni kreditni rejting Moody's. Za izloženosti prema ino bankama korišten je kreditni rejting ino-banaka agencije, a za ino banke koje nemaju kreditni rejting korišten je kreditni rejting države gdje ino-banka ima sjedište. Ukoliko izloženost nema kreditnu procjenu vanjske institucije za procjenu kreditnog rizika – ECAI Moody's, Banka će koristiti Fitch ili Standard & Poor's.

Pregled raspoređivanja kreditnog rejting u nivoe kreditnog kvaliteta

Tabela 15: Moody's kreditni rejting

Moody's	Aaa do Aa3	A1 do A3	Baal do Baa3	Ba1 do Ba3	B1 do B3	Caal do D
Nivo kreditnog rizika	1	2	3	4	5	6
Ponder kreditnog rizika	20%	20%	20%	50%	50%	150%

Tabela 16: Fitch kreditni rejting

Fitch	AAA do AA-	A+ -do A-	BBB+ do BBB-	BB+ do BB-	B+ do B-	CCC+ do D
Nivo kreditnog rizika	1	2	3	4	5	6
Ponder kreditnog rizika	20%	20%	20%	50%	50%	150%

5.3.11. Pregled izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite

Banka primjenjuje jednostavnu metodu finansijskog kolaterala kod primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika. Prema jednostavnoj metodi finansijskog kolaterala, priznatom finansijskom kolateralu Banka dodjeljuje vrijednost jednaku njegovoj tržišnoj vrijednosti. Banka primjenjuje ponder rizika 0% obzirom da se radi o gotovinskom polugu.

U nastavku dat pregled izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite.

Tabela 17: Izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite

Izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite					
Br.	Kategorija izloženosti	Vrijednost neto izloženosti prije korištenja kreditne zaštite		Vrijednost neto izloženosti poslije korištenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	214,294		214,294	
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	14,895		14,895	
3.	Izloženost prema subjektima javnog sektora				
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama				
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama				
6.	Izloženosti prema institucijama	23,460		23,460	
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	46,020		45,409	
8.	Izloženosti prema stanovništvu	78,326		77,610	
9.	Izloženosti obezbijeđene nekretninama	123,017		122,664	
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza		16,546		16,524
11.	Visokorizične izloženosti				
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica				
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom				
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima				
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	187		187	
16.	Ostale izloženosti	39,710		39,710	

5.4. Stopa finansijske poluge

Odlukom o izračunavanju kapitala banke propisana je metodologija izračuna i regulatorni okvir za praćenja visine finansijske poluge. Banke su dužne da osiguraju i održavaju stopu finansijske poluge, kao odnos osnovnog kapitala i mjere ukupne izloženosti u iznosu od najmanje 6%.

U narednoj tabeli dat je prikaz stope finansijske poluge Privredne banke Sarajevo d.d. Sarajevo na dan 31.12.2019. godine:

Tabela 18: Finansijska poluga

Vrijednosti izloženosti	Iznos
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 10% u skladu s članom 37. stav 8. tačka a) Odluke o izračunavanju kapitala banke	4.860
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 20% u skladu s članom 37. stav 8. tačka b) Odluke o izračunavanju kapitala banke	2.197
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 50% u skladu s članom 37. stav 8. tačka c) Odluke o izračunavanju kapitala banke	4.957
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 100% u skladu s članom 37. stav 8. tačka d) Odluke o izračunavanju kapitala banke	
Ostala imovina	547.200
(-) Iznos odbitnih stavki aktive - osnovni kapital - u skladu sa članom 37. stav 3. Odluke o izračunavanju kapitala banka	-8.403
Izloženosti stope finansijske poluge - u skladu sa članom 37. stav 4. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	550.811
Kapital	
Osnovni kapital - u skladu sa članom 37. stav 3. Odluke o izračunavanju kapitala banka	42.577

Banka ispunjava minimalnu propisanu stopu finansijske poluge i ista iznosi 7,73%.

6. Likvidnost

Strategija Banke se zasniva na pravovremenosti ispunjavanja svih obaveza, odnosno građenju imidža sigurne i stabilne banke, te održavanja povjerenja klijenta na visokom nivou.

Poslovne aktivnosti Banke podrazumjevaju usklađenost sa strategijom likvidnosti u cilju:

- Pravovremenog izmirenja obaveza prema deponentima,
- Blagovremenog odgovora na kreditne zahtjeve klijentata uključujući realizaciju svih odobrenih kreditno-garancijskih aranžmana,
- Realnoj visini i međusobnom odnosu aktivnih i pasivnih kamatnih stopa,
- Održavanju zaštitnog sloja likvidnosti u mjeri u kojoj je potrebno kako bi Banka zadovoljila potrebe za likvidnošću za scenarij testa likvidnosti od 30 kalendarskih dana,
- Poštivanje regulatornih zahtjeva sa aspekta likvidnosti.

Banka upravlja rizikom likvidnosti u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima praćenjem i održavanjem propisanih i interno definisanih pokazatelja likvidnosti.

Obavezna rezerva – Banka je dužna da na računu rezervi kod Centralne banke BiH drži minimalno zakonom propisani iznos sredstava na kraju svakog dana u cilju ispunjavanja obavezne rezerve (iznos obavezne rezerve propisan u skladu sa Odlukom Centralne banke BiH o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi i utvrđivanju naknade za iznos obavezne rezerve). Banka je tokom 2019. godine ispunjavala regulatorne propise u pogledu obavezne rezerve.

Koeficijent pokrića likvidnosti (LCR) – Koeficijent pokrića likvidnosti je koeficijent koji predstavlja odnos između zaštitnog sloja likvidnosti i ukupnih neto likvidnosnih odliva tokom

perioda stresa u trajanju od 30 kalendarskih dana, pri čemu koeficijent pokrića likvidnosti treba da iznosi ≥ 100 .

Banka je na 31.12.2019. godine ostvarila koeficijent likvidnosne pokrivenosti u iznosu od 172%. Banka prati LCR zbirno za sve valute i pojedinačno za značajne valute KM i EUR za koje je propisala i interne limite.

Zaštitni sloj likvidnosti se sastoji od imovine nivoa 1 (EHQLA) koja čini 100% zaštitnog sloja likvidnosti, a sastoji se od gotovine (kovanice i novčanice), rezervi koje Banka drži u Centralnoj banci BiH u iznosu iznad obavezne rezerve, odnosno koje može povući u svakom trenutku, kao i u periodima stresa i imovine jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave. Ukupni 30-dnevni neto likvidnosni odlivi predstavljaju zbir likvidnosnih odliva (koji se izračunavaju množenjem preostalih stanja različitih kategorija ili vrsta obaveza i vanbilansnih obaveza sa stopama po kojima se očekuje da će oni isteći ili biti povučeni) umanjenih za zbir likvidnosnih priliva, ali ne smiju biti manji od nule.

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza Obrazac 4B i 4C

Obrazac 4 – Tabela B predstavlja izvještaj o ročnoj usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza do 180 dana i popunjava se na bazi preostalih rokova dospijeaća, što znači od datuma izvještaja do dana dospijeaća plasmana, odnosno obaveze, cjelokupno ili svake rate/anuiteta. Do momenta uvođenja NSFR-a (koeficijent neto stabilnog finansiranja) ročna usklađenost aktive i pasive se prati kroz Izvještaj o ročnoj usklađenosti finansijske aktive i pasive.

Banka na dan 31.12.2019. godine ima sljedeću ročnu strukturu:

- u kategoriji ročnosti 1-30 dana finansijska aktiva u bilansu stanja iznosi 285.979 hiljada KM, dok su finansijske obaveze u bilansu stanja na dan 31.12.2019. godine 304.505 hiljada KM; Finasijske obaveze veće su od finansijske aktive za 18.526 hiljada KM (odnosno ostvareno je 93,9%), što je više od propisanog minimuma za 8,9% (propisani minimum za ovu kategoriju ročnosti je 85,00%),
- u kategoriji ročnosti 1-90 dana finansijska aktiva u bilansu stanja iznosi 305.272 hiljada KM, dok su finansijske obaveze u bilansu stanja na dan 31.12.2019.godine 319.443 hiljade KM; finasijske obaveze veće su od finansijske aktive za 14.171 hiljada KM (odnosno ostvareno je 95,6%), a što je više od propisanog minimuma za 15,6% (propisani minimum za ovu kategoriju ročnosti je 80,00%) i
- u kategoriji ročnosti 1-180 dana finansijska aktiva u bilansu stanja iznosi 322.819 hiljada KM, dok su finansijske obaveze u bilansu stanja na dan 31.12.2019. godine 367.197 hiljada KM; finasijske obaveze veće su od finansijske aktive za 44.378 hiljada KM (odnosno ostvarenje je 87,9%), što je više od propisanog minimuma za 12,9% (propisani minimum za ovu kategoriju ročnosti je 75%).

Obrazac 4 – Tabela C predstavlja izvještaj o ročnoj usklađenosti finansijske aktive i finansijskih obaveza. Na dan 31.12.2019.god. Banka ima veću finansijsku aktivu od finansijskih obaveza u bilansu stanja za 33.862 hilj. KM.

Interno definisani limiti – Osim regulatorno propisanih pokazatelja likvidnosti, prate se i interno definisani pokazatelji likvidnosti odnosno koeficijenti i njihovi limiti definisani Politikom sa procedurom upravljanja rizikom likvidnosti:

- likvidna sredstva/ukupna aktiva,
- likvidna sredstva/katkoročne finansijske obaveze,
- katkoročna aktiva/katkoročna pasiva,
- katkoročne finansijske obaveze/ukupne finansijske obaveze,

- krediti/depoziti,
- 10 najvećih izvora/ukupni depoziti,
- koncentracija izloženosti prema jednoj ili grupi povezanih ino banaka/regulatorni kapital.

U svrhu kvalitetnijeg upravljanja rizikom likvidnosti mjesečno se prati struktura imovine i obaveza, a na kvartalnom nivou vrši se poređenje ostvarene i Planom poslovanja predviđene strukture aktive i pasive.

7. Vlasnička ulaganja Banke

U nastavku se navode informacije u skladu sa članom 9. Odluke – Podaci i informacije koje se odnose na izloženost po osnovu vlasničkih ulaganja.

Banka posjeduje manjinska vlasnička ulaganja u druga pravna lica. Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire su vršena iz strateških razloga ili kao rezultat sticanja u postupku naplate plasmana. U skladu sa MSFI 9 ulaganja u vlasničke vrijednosne papire su klasifikovana u skladu sa poslovnim modelom – finansijski instrumenti koji se drže radi prikupljanja ugovorenih tokova gotovine i prodaje. Poslovni ciljevi koje Banka ostvaruje su: rast vrijednosti imovine kroz povećanje fer vrijednosti instrumenta, strateški ciljevi i sl. Vlasnički vrijednosni papiri koje Banka posjeduje su klasifikovani kao - finansijska imovina koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Vrednovanje ovih ulaganja se vrši po fer vrijednosti, pri čemu se promjene fer vrijednosti iskazuju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Tabela 19: Vlasnička ulaganja

Vrsta izloženosti	Klasifikacija u skladu sa MSFI 9	Knjigovodstvena / fer vrijednost
Učešće u kapitalu		
Ne kotiraju na berzi	FVOSD	57
Kotiraju na berzi	FVOSD	133

Banka u 2019. godini nije ostvarila realizovani dobitak/gubitak koji proističe iz prodaje ili zatvaranja pozicija po osnovu vlasničkih ulaganja.

8. Kamatni rizik

Kamatni rizik predstavlja finansijsku izloženost banke nepovoljnom kretanju kamatnih stopa i ima značajan uticaj na profitabilnost i vrijednost imovine banke. Izloženost Banke kamatnom riziku nastaje zbog promjene kamatnih stopa i ročne neusklađenosti izvora i plasmana. Uticaj kamatnog rizika na poslovanje Banke zavisi od bilansnih i vanbilansnih pozicija koje su osjetljive na rizik, promjenjivosti kamatnih stopa i vremenskom razdoblju unutar kojeg postoji izloženost kamatnom riziku.

Izvori kamatnog rizika se ogledaju u:

- Riziku cijena kome je Banka izložena zbog ročne neusklađenosti dospjeća (za fiksne kamatne stope) i ponovnog vrednovanja (za promjenljive kamatne stope) pozicija imovine, obaveza, te dugih i kratkih vanbilansnih pozicija u bankarskoj knjizi.

- Baznom riziku kojem je Banka izložena zbog razlike referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost ili vrijeme do sljedeće promjene kamatne stope.
- Riziku krive prinosa koja predstavlja međuzavisnost između visine kamatne stope i perioda dospijeća kredita. Rizik proizilazi iz nejednakih pomjeranja kamatnih stopa za pojedine bilansne pozicije što utiče na promjenu nagiba i krive prinosa.
- Riziku opcije koji proizilazi iz ugrađenih opcija u kamatno osjetljive pozicije (kreditni sa mogućnošću prijevremenog povrata, depoziti sa mogućnošću prijevremenog povlačenja i sl.) što utiče na planirane novčane tokove i ekonomsku vrijednost Banke.

Banka ugovara fiksne kamatne stope za kreditne i depozitne proizvode čime je bazni i rizik krive prinosa sveden na minimum koji proističe iz posebno ugovorenih kamatnih stopa za pojedine kredite i depozite. Banka je izložena kamatnom riziku cijena zbog ročne neusklađenosti kamatonosne aktive i pasive i riziku opcije jer klijentima ostavlja mogućnost prijevremene otplate kredita, odnosno prijevremenog povlačenja depozita zbog čega dolazi do promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige. Banka će se zaštititi od rizika opcije ugovaranjem posebne naknade u slučaju korištenja opcije koja je definisana pojedinim vrstama ugovora (npr. naknada za prijevremeni povrat kredita, naknada kod izmjene rokova ili uslova ugovora o kreditu i sl.), a u skladu sa limitima utvrđenim zakonom i podzakonskim propisima.

Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi propisani su minimalni standardi za uspostavu sistema upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi i način izračuna promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige. Ekonomska vrijednost bankarske knjige je procjena sadašnje vrijednosti svih očekivanih neto novčanih tokova pozicija bankarske knjige, odnosno očekivanih novčanih tokova imovine umanjene za novčane tokove obaveza banke.

Za potrebe izvještavanja FBA, Banka je dužna koristiti se jednostavnim izračunom pri procjeni promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, primjenjujući standardni kamatni šok na pozicije bankarske knjige po svim važnijim valutama pojedinačno i za sve ostale valute ukupno. Za potrebe jednostavnog izračuna promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, koja podrazumijeva i bilansne i vanbilansne pozicije, kamatno osjetljive pozicije se raspoređuju u 13 vremenskih zona kojima se dodjeljuju ponderi. Ponderi se baziraju na procijenjenom standardnom kamatnom šoku od 200 baznih poena tokom vremena i procijenjenom modifikovanom trajanju za svaku vremensku zonu. Odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala Banke ne bi trebao biti veći od 20%, a pokazuje procentualni potencijalni gubitak kapitala ukoliko dođe do promjene kamatnih stopa za 200 b.p.

Odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala na dan 31.12.2019. godine iznosi 12,5% što je u granicama regulatornog ograničenja:

Tabela 20: Ekonomska vrijednost bankarske knjige

Red	Oznaka	Iznos
1	2	3
010	Neto ponderisana pozicija po valuti BAM – EVB (EKS+PKS+AKS)	970
020	Neto ponderisana pozicija po valuti EUR – EVB (EKS+PKS+AKS)	4,380
120	Neto ponderisana pozicija po valuti OSTALO – EVB (EKS+PKS+AKS)	-26
130	Promjena ekonomske vrijednosti	5,324
140	Regulatorni kapital	42,577
150	Promjena ekonomske vrijednosti / regulatorni kapital x100	12,5%

Upravljanje kamatnim rizikom podrazumijeva održavanje izloženosti Banke u granicama prihvatljivih limita. Ograničavanje izloženosti kamatnom riziku vrši se pored propisanih i putem interno postavljenih limita:

- Promjena ekonomske vrijednosti bankarske knjige primjenom kamatnog šoka od 275 b.p.
- Kamatna marža za kredite pravnih lica
- Kamatna marža za kredite fizičkih lica.

Limiti se revidiraju na početku svake godine i usklađuju sa vrijednostima iz Plana poslovanja za narednu godinu. Ukoliko dođe do značajnijih promjena u toku godine, limiti se mogu revidirati i češće.

9. ICAAP i ILAAP

ICAAP i ILAAP kao kontinuirani procesi koji se u Banci odvijaju počinju sveobuhvatnim testiranjem otpornosti na stres, obzirom da se rezultati testiranja koriste pri izračunu internih kapitalnih zahtjeva.

Nakon sveobuhvatnog stres testiranja uvrđuju se polazne osnove za Planove poslovanja, zatim se usvajaju Planovi poslovanja (godišnji i trogodišnji) i Plan upravljanja kapitalom. Uporedo s tim radi se analiza svih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena kroz proces revidiranja Strategije upravljanja rizicima sa metodologijom procjene za ICAAP i ILAAP, utvrđuju se značajni rizici, vrši mjerenje pojedinih rizika i izračun internih kapitalnih zahtjeva odnosno likvidnosnih zahtjeva te usporedba sa regulatornim kapitalom.

Na 31.12.2019. godine regulatorni kapital iznosi 42.577 hiljada KM, a izračunati ukupni interni kapitalni zahtjevi u skladu sa rezultatima ICAAP-a 42.254 hiljada KM.

Korišteni pristup za izračun internih kapitalnih zahtjeva u skladu sa rezultatima ICAAP-a je sljedeći:

Za izračun internog kapitalnog zahtjeva za kreditni i valutni rizik Banka je koristila standardizovani pristup koji koristi i za izračun kapitalnog zahtjeva u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala Banke, a uvrstila je i rezultate stres testa obavljenog u IV kvartalu 2019. godine.

Za rizik koncentracije Banka je izdvojila interni kapitalni zahtjev u skladu sa indeksom individualne (HHII) i sektorske (HHIS) koncentracije, odnosno u skladu sa matricom marži povećanja internog kapitalnog zahtjeva za koncentracijski rizik za dobijene rezultate izračunatih indeksa koristeći pri tome i rezultat stres testa.

Za izračun internog kapitalnog zahtjeva za operativni rizik Banka je koristila jednostavni pristup koji koristi i za izračun kapitalnog zahtjeva u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala Banke, a uvrstila je i rezultat stres testa.

Za izračun internog kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u bankarskoj knjizi Banka je koristila rezultat stres testa obavljenog u IV kvartalu 2019. godine (izračun promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige primjenom kamatnog šoka od 350 p.p. i regulatornog kapitala na 30.09.2019. godine).

Banka je izdvojila interni kapitalni zahtjev za rizik eksternalizacije na osnovu interne metodologije, primijenjujući maksimalan procenat procijenjenog finansijskog uticaja na prosječnu neto dobit prethodne tri godine.

Za ostale značajne rizike (rizik profitabilnosti, cyber rizik, pravni rizik, rizik ulaganja, strateški rizik i poslovni rizik) Banka je izdvojila 5% regulatornog kapitala.

Banka je u skladu sa propisanim principima implementacije ILAAP-a uspostavila okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja kroz:

- Set internih akata kojim se definišu svi elementi upravljanja likvidnošću i rizikom likvidnosti,
- Adekvatnu organizacionu strukturu u kojoj su jasno definisani i razdvojeni organizacioni dijelovi koji upravljaju likvidnošću i preuzimaju rizik likvidnosti od onih koji kontrolišu i mjere rizik likvidnosti,
- Praćenje i kontrolu regulatornih i interno uspostavljenih limita likvidnosti i rizika likvidnosti,
- Upravljanje i donošenje odluka vezanih za rizik likvidnosti u sklopu internog upravljanja Bankom kroz rad ALCO odbora, Odbora za reviziju koji obavlja ulogu Odbora za rizike, Uprave i Nadzornog odbora Banke,
- Izvještavanje o riziku likvidnosti.

Interni akti kojima je Banka definisala upravljanje likvidnošću i rizikom likvidnosti su:

1. Strategija upravljanja rizikom likvidnosti,
2. Politika sa procedurom upravljanja rizikom likvidnosti,
3. Plan za vanredne i nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti.

Direkcija za upravljanje sredstvima preuzima rizik likvidnosti kroz kontinuirano upravljanje aktivom i pasivom, a Direkcija za upravljanje rizicima upravlja i vrši kontrolu rizika likvidnosti, o čemu putem mjesečnih i kvartalnih izvještaja redovno izvještavaju ALCO odbor, Upravu Banke, Odbor za reviziju i Nadzorni odbor. Kroz mjesečne i kvartalne izvještaje prate se regulatorni i interno definisani limiti, svako odstupanje se analizira, predlažu se korektivne mjere i prati njihova realizacija, odnosno prevazilaženje eventualnih neusklađenosti.

10. Politika naknada

Politika naknada utvrđena i determinisana je Pravilnikom o platama i naknadama zaposlenika br. 02-NO-144/19 od 20.05.2019. godine koju je usvojio Nadzorni odbor Banke na 107. sjednici održanoj 20.05.2019. godine. Predmetnim aktom uređene su grupe složenosti poslova, vrednovanje poslova po radnim mjestima, način obračuna plata, dodaci na plate, naknade plata, naknade iz osnova materijalnih prava radnika, kao i druge isplate u vezi s radom koje nemaju karakter plate. Nadzorni odbor odgovoran je za usvajanje Pravilnika i nadziranje njegove implementacije. Uprava Banke također kontroliše provođenje i implementaciju ovog Pravilnika.

Uprava Banke je ovlaštena da:

- Predloži Nadzornom odboru pojedinačne (minimalne i maksimalne) naknade za članove Uprave i zaposlenike kontrolnih funkcija na godišnjem nivou;
- Predloži Nadzornom odboru ukupan iznos varijabilne naknade po zaposleniku (bez članova Uprave), pojedinačno po članu Uprave, odnosno njegovim nadležnostima vodeći računa o proporcionalnosti i broju zaposlenika koji su obuhvaćeni sistemom varijabilnog nagrađivanja na godišnjem nivou;

- Predloži koje su to kategorije zaposlenika na koje će se primjenjivati sistem varijabilnog nagrađivanja.

Nadzorni odbor odobrava dodatna materijalna izuzeća ili promjene u Pravilniku, te uzima u obzir i prati njegove učinke.

Nadzorni odbor Banke dužan je shodno Odluci o politici i praksi naknada zaposlenicima u banci, donesene od Agencije za bankarstvo FBiH donijeti odluke o:

(a) ukupnom iznosu varijabilnih naknada koje će Banka isplatiti zaposlenicima za određenu poslovnu godinu, a na prijedlog Uprave Banke.

(b) pojedinačnom iznosu varijabilnih naknada koje će Banka isplatiti pojedinim zaposlenicima za određenu poslovnu godinu, a na prijedlog Uprave Banke i to:

Minimalnim i maksimalnim naknadama Predsjedniku i članovima Uprave na pojedinačnoj osnovi na godišnjem nivou;

Ukupnom iznosu varijabilnih naknada za ostale zaposlenike koji su obuhvaćeni sistemom varijabilnog nagrađivanja po članu Uprave, odnosno njegovim nadležnostima na godišnjem nivou; smanjenju ili ukidanju varijabilnih naknada zaposlenicima, uključujući aktiviranje odredbi o malusu ili povratu varijabilnih naknada, ako dođe do narušene uspješnosti ili ostvarivanja gubitka Banke.

(c) naknadama članova Uprave Banke i zaposlenih u kontrolnim funkcijama, na pojedinačnoj osnovi.

Naknade zaposlenika koji ne spadaju u zaposlenike iz grupe članova Uprave Banke i zaposlenih u kontrolnim funkcijama Uprava Banke može, u skladu sa odlukom Nadzornog odbora, odrediti na grupnoj osnovi. Uprava Banke je obavezna informisati Nadzorni odbor o naknadama zaposlenika čije profesionalne aktivnosti imaju materijalno značajan uticaj na profil rizičnosti Banke na osnovu predhodno provedene analize rizika. Funkcija interne revizije je dužna, najmanje jednom godišnje, izvršiti ocjenu primjene politike naknada u Banci i pregled provođenja ovog Pravilnika i ocijeniti primijenjene postupke vezano za naknade, a izvještaj o tome dostaviti Nadzornom odboru Banke.

Nadzorni odbor Banke dužan je najmanje jednom godišnje preispitati Pravilnik i ocijeniti usklađenost provođenja sa:

(a) relevantnim propisima, smjernicama, opšteprihvaćenim standardima, principima i kodeksima,

(b) pravilnicima i procedurama Banke vezanim za naknade zaposlenika Banke.

Nadzorni odbor dužan je u postupak pregleda usklađenosti i provjere primjene politike uključiti kontrolne funkcije Banke. Izvještaj o obavljenom postupku Nadzorni odbor dostavlja Upravi Banke. Ako se utvrde nedostaci u politici naknada ili u njenom sprovođenju, Nadzorni odbor dužan je donijeti plan otklanjanja tih nedostataka i pokrenuti ostvarenje tog plana. Postupak preispitivanja politike naknada može se eksternalizovati u skladu sa zakonskim i podzakonskim odredbama. Funkcija upravljanja rizicima dužna je provesti analizu rizika sa ciljem primjene principa proporcionalnosti, te prilikom provođenja analize rizika, dužna je uzeti u obzir veličinu i internu organizaciju; vrstu, obim i složenost poslovnih aktivnosti; profil rizičnosti Banke; poslovnu strategiju Banke i sve druge kriterije za koje procijeni da su relevantni za analizu rizika. Ukoliko provedena analiza rizika bude utvrdila značajnost zahtjeva u skladu sa odredbama Odluke o politici i praksi naknada zaposlenicima u banci, donesene od Agencije za bankarstvo F BiH, Banka je dužna formirati Odbor za naknade.

Analiza rizika mora biti adekvatno dokumentovana, sveobuhvatna i lako razumljiva. Na zahtjev Agencije za bankarstvo F BiH Banka je dužna obrazložiti način na koji je provela analizu rizika i dostaviti relevantnu dokumentaciju. U skladu sa poslovnom strategijom Banke, ciljevima te strategijom preuzimanja rizika, a u cilju efikasnog upravljanja rizicima, Banka u sistemu naknada definiše postojanje fiksne plate koja obuhvata i dodatke obračunate u skladu sa zakonskim

propisima po osnovu radnog odnosa i varijabilne plate koja zavisi od uspješnosti zaposlenika, poslovne jedinice i Banke, a zasnovana je na unaprijed definisanim i mjerljivim kriterijima. Za obavljeni rad u Banci zaposleniku pripada plata, te ostala primanja u skladu sa zakonom i podzakonskim propisima, Pravilnikom o radu, ovim Pravilnikom i odlukama organa Banke. Plata u skladu sa Pravilnikom o platama i naknadama zaposlenika sastoji se od: fiksne plate i varijabilne plate. Fiksna plata predstavlja naknade u novcu sa svim dodacima te dodacima obračunatim u skladu sa zakonskim propisima po osnovu radnog odnosa kao što su: dodaci za radni staž, naknada za topli obrok, prevoz, regres, i dr., predstavlja fiksni dio plate zaposlenika i ista ne smije biti manja od dvije trećine (2/3) ukupne plate koju čini zbir fiksne i varijabilne plate. Varijabilna plata predstavlja dio plate koji zavisi od uspješnosti zaposlenika, poslovne jedinice i Banke, a zasnovan je na unaprijed definisanim i mjerljivim kriterijima i Banka nije obavezna isti isplatiti. Izuzetno Banka može ugovoriti garantovanje varijabilne plate samo sa novim zaposlenicima i to isključivo samo za prvu godinu rada tih zaposlenika. Fiksna plata zaposlenika kontrolnih funkcija ne smije biti manja od dvije trećine (2/3) ukupne plate koju čini zbir fiksne i varijabilne plate. Za zaposlenike koji nisu članovi Uprave ili višeg rukovodstva, te za zaposlenike koji nisu uključeni u kontrolne funkcije, Banka je dužna odnos između varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih naknada odrediti na način da iznos varijabilnog dijela ne prelazi iznos fiksnog dijela ukupnih naknada (1:1).

U toku 2019. godine Banka nije implementirala sistem varijabilnog nagrađivanja te stoga nije vršila isplate varijabilnih naknada svojim zaposlenicima.

Tabela 21: Pregled naknada po poslovnim područjima

Poslovno područje	Broj zaposlenih	Bruto naknada
Upravljanje sredstvima	4	93
Poslovanje sa stanovništvom	76	1.381
Poslovanje sa pravnim licima	8	197
Uprava i kontrolne funkcije	11	918
Ostali	67	1.888
Ukupno	166	4.477

Tabela 22: Naknade po kategorijama zaposlenika

Poslovno područje	Broj zaposlenih	Bruto naknada
Nadzorni odbor	5	61
Uprava banke	4	642
Kontrolne funkcije	3	170
Ostali	23	857
Ukupno	35	1.730

Kod jednog zaposlenika Banke su isplaćene naknade u toku 2019. godine veće od 100 hiljada KM.

11. Prilog 1

Tabela 23: Obrazac glavnih karakteristika instrumenata kapitala

1.	Emitent	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO D.D. SARAJEVO
1.1.	Jedinstvena oznaka instrumenta	BABORBRK3009
Tretman u skladu sa regulatornim okvirom		
2.	Priznat na pojedinačnoj / konsolidiranoj osnovi	Priznat na pojedinačnoj osnovi
3.	Vrsta instrumenta	Obične dionice
4.	Iznos priznat u regulatornom kapitalu	Dionički kapital 37.041.180 KM, dionička premija 4.628.938,90 KM
5.	Nominalni iznos instrumenta	110 KM po dionici
5.1.	Emisiona cijena	110 KM po dionici
5.2.	Otkupna cijena	-
6.	Računovodstvena klasifikacija	Dionički kapital
7.	Navodi se datum izdavanja instrumenta.	11.8.2008. godine
8.	Instrument sa datumom dospjeća ili instrument bez datuma dospjeća	Bez datuma dospjeća
8.1.	Inicijalni datum dospjeća	Bez datuma dospjeća
9.	Opcija kupovine od strane emitenta	Ne
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupa vrijednosti	-
9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenjivo)	-
Kuponi/dividende		
10.	Fiksna ili promjenjiva dividenda/kupon	Dividenda je promjenjiva
11.	Kuponska stopa i povezani indeksi	-
12.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	Ne postoji
13.1.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate iznosom dividendi/kupona	Puno diskreciono pravo
13.2.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi/kupona	Puno diskreciono pravo
14.	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih podsticaja za otkup	Ne
15.	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi	Nekumulativne
16.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument	Nekonvertibilan
17.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojima može doći do konverzije	-

18.	<i>Ako je konvertibilan djelimično ili u cjelosti</i>	-
19.	<i>Ako se može konvertovati, stopa konverzije</i>	-
20.	<i>Ako je konvertibilna, obavezna ili dobrovoljna konverzija</i>	-
21.	<i>Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje</i>	-
22.	<i>Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje</i>	-
23.	<i>Navodi se da li postoji mogućnost smanjenja vrijednosti</i>	Mogućnost smanjenja vrijednosti
24.	<i>Navode se uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrijednosti, uključujući trenutak za pokretanje ove mjere. Ako jedno ili više nadležnih tijela (nadležni organi banke ili Agencija) ima mogućnost pokrenuti smanjenje vrijednosti, potrebno je navesti ta tijela. Za svako od tijela treba navesti jesu li pravna osnova za pokretanje smanjenja vrijednosti ugovorne odredbe instrumenta (ugovorni pristup) ili zakonske odredbe (zakonski pristup).</i>	-
25.	<i>Navodi se da li se smanjenje vrijednosti instrumenta uvijek provodi u potpunosti ili se može provesti djelimično smanjenje vrijednosti ili se uvijek provodi djelimično smanjenje vrijednosti. Ova informacija može pomoći pri procjeni u kojoj mjeri instrument može poslužiti u pokriću gubitaka u slučaju smanjenja vrijednosti. Odabрати mogući tekst: uvijek u potpunosti, u potpunosti ili djelimično, uvijek djelimično.</i>	-
26.	<i>Za instrumente sa mogućnošću smanjenja vrijednosti navodi se da li je smanjenje vrijednosti trajno ili privremeno. Odabрати mogući tekst: trajno, privremeno, nije primjenjivo.</i>	-
27.	<i>Opisati mehanizam povećanja vrijednosti.</i>	-
28.	<i>Vrsta instrumenata koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta</i>	-
29.	<i>Neusklađene karakteristike konvertibilnih instrumenata</i>	-
30.	<i>Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike</i>	-